

Földminősítési Fórum megnyitó előadása¹

Dr. Berczi Norbert, az FVM helyettes államtitkára

A mezőgazdaság kérdései az ország közös kérdései, a mezőgazdaság sorsa tehát Magyarországon a legnagyobb mértékben közügy. A mezőgazdaság egyik alappillére a termőföld.

Hazánk számottevő nagyságú, mezőgazdasági hasznosításra alkalmas földterülettel rendelkezik. Az ország természetföldrajzi adottságai és mezőgazdasági földellátottsága egyidejűleg igen jó feltételeket biztosít az eredményes gazdálkodáshoz. Az ezekre épülő földbirtok-szerkezet viszont csak akkor hasznosulhat a közösség javára, ha a birtokpolitika a földtulajdon és földhasználat intézményeit a hazai agrárnépesség és egyben a fenntartható fejlődés szolgálatába állítja.

Az elmúlt évtizedben a kárpótlási, a szövetkezeti és átmeneti, a földkiadásra vonatkozó, valamint a termőföldről szóló törvények teremtették meg a termőföldek tulajdoni viszonyai átalakításának jogi hátterét. A termőföld tulajdonviszonyaiban bekövetkezett változás, a birtokszerkezetben gyökeres változást hozott. A 2001. január 1-jei területi adatok szerint az ország mezőgazdasági területe 6 millió 44 ezer ha, mely hazánk területének mintegy kétharmada. Ennek meghatározó része szántó művelési ágban nyilvántartott föld. A 4,7 millió ha szántóterület 4-5 %-a, mintegy 180-220 ezer hektár kedvezőtlen talaj- illetve területi adottságú, ezért gypesíthető, illetve erdősíthető. Ezek a későbbiekben talaj-, illetve természetvédelmi célokat szolgálhatnak.

Hazánk földbirtokszerkezetét, termőtalajaink állapotát országos ügynek kell tekintenünk. Az egyik fő feladatunk, eljutni oda, hogy a földforgalmat egészséges irányban és mértékben befolyásolva lehetővé tegyük a reális földárak kialakulását, és a beépített biztosítékokkal megakadályozzuk a magyar termőföld tömeges, külföldiek számára történő kiárusítását.

Az elmúlt év végén az agrár-törvénycsomag részeként elfogadásra került termőföld törvény módosítása megteremtette az esélyt arra, hogy a szabályozás eredményeként a termőföld ne az azt művelni nem akaró spekulánsok birtokába, hanem olyan emberek tulajdonába kerüljön, akik a földből, a földért élnek idehaza és helyben.

Mindenki előtt ismeretes, hogy ma Magyarországon az aranykorona mint a termőföld értékmérője a hivatalosan, de társadalmilag is elfogadott jellemző. Az 1875-ben kialakított aranykoronás földminősítési rendszer a földadóról szóló törvény végrehajtásának részét képezte, ahol is a földadó alapját a föld tiszta hozadéka képezte. Az ismert kitérőt követően (termőhelyi értékszám) az aranykorona ma is az ingatlan-nyilvántartás része. A megváltozott tulajdoni és gazdasági körülmények között is szükséges az aranykoronás földminősítési rendszert – a piaci gondolkodásmód térnyeréséig – karbantartani. Az előnyöket és a kétségtelen hátrányokat mérlegelve, az aranykoronás módszer időlegesen meg kell tartani, azonban az elkövetkező időszakban a tudományos műhelyek által kidolgozott korszerűbb módszereknek és eszközöknek nagyobb hangsúly kell biztosítani, hiszen a termőföld piaci értéke megállapításánál, annak

¹ A Földminősítési Fórumon (NYME GEO, Székesfehérvár, 2002. április 18.) elhangzott megnyitó előadás szerkesztett változata

egyik paramétereként kell a termőföld minőséget kezelni.

Az előttünk álló birtokrendezési feladatok végrehajtása során ki kell alakítanunk – a megfelelő jogi szabályozás biztosítása mellett -, hogy a termőföld reális áron cseréljen gazdát akár adás-vétel, akár csere formájában. Ezért a termőföld minősítési feladatainak újra gondolása során nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy a gazdálkodás befolyásolásán túl a piaci viszonyok kialakítása is a termőföld minősítés egyik reális elvárása. Éppen ezért a piaci ár meghatározása során a figyelembeveendő faktorok egyik fontos eleme természeti tényezőként a talajminőség (a domborzati, az éghajlati és a hidrológiai adottságok mellett), de természetesen igen fontos a fekvés, az elhelyezkedés, a lakott helytől, központtól, termény-feldolgozótól való távolság stb.

Az aranykorona érték meghatározásának alapelve nagyon közel áll a piaci érték-megállapítási gyakorlathoz, azonban mint a jövedelem pénzbeni kifejezése, mára anakronisztikussá vált. Az aranykoronát a napi gyakorlat mint bonitációs, földminőséget kifejező mérőszámot alkalmazza. A termelés közgazdasági tényezői folyamatosan változásban vannak, de több, mint száz év távlatából a földminőség és annak megítélése is lényegesen megváltozott. Felmerül a kérdés, melyek az aranykoronás földminősítés kétségtelen elavulásának okai?

Ha e kérdés ökológiai oldalát vizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy az aranykorona kialakításának eredeti technológiája túlhaladott. Ma viszont már rendelkezésre állnak olyan technikai eszközök (laboratóriumok, légifényképezés, műholdas

módszerek stb.) amelyek a korábbi becslésnél lényegesen pontosabb eredményt szolgáltatnak. Praktikus érv, hogy az időközben kidolgozott termőhelyi értékszám – melynek kimunkálásával jelentős tudományos erők foglalkoztak – az egész országra kiterjedően elkészült, és felújítás után használatba vehető.

A kérdés ökonómiai (gazdasági) oldalára kézenfekvő magyarázat, hogy mind a termelés szerkezetében, mind a termékek árának, felhasználásának arányaiban lényeges változások következtek be. Mások a ráfordítások, a jövedelmezőség, a megmunkálás módja, a szállítás és a távolság is megváltozott, a melioráció, az öntözés megváltoztatta a termelés karakterét. A becslőjárások közötti arányok a közlekedés változásával, a piacok áttelepülésével megváltoztak, átrendeződték. Az tehát kétségtelen, hogy az aranykorona mint komplex, piaci értékre utaló mérőszám immáron nem használható.

Változtatlanul tisztázást igényel, hogy a két, gyakorlatban már kipróbált földminősítési rendszer valamelyike milyen változtatásokkal felelhet meg a jelenkori követelményeknek, avagy egy teljesen új rendszer kifejlesztésére van-e szükség. A szakmai indokok mellett további kérdésként merül fel, hogy melyek azok a politikai és nem utolsósorban finanszírozási összetevők, amelyek az egyes megfontolások során megoldásra várnak?

Reményeink szerint a tudományos konferencián elhangzó előadások, valamint a résztvevők további javaslatai, ötletei és a kibontakozó szakmai viták eredményesen szolgálják majd a földminősítési szakterület időszerű kérdéseire adandó helyes válaszok megfogalmazását.

Irányelvek a birtokrendezések végrehajtásához

Dr. Fenyő György főiskolai docens, tanszékvezető
dr. Szabó Gyula főiskolai tanár, szakvezető
(NYME Geoinformatikai Főiskolai Kar)

Ismeretes, hogy a kilencvenes években a földtulajdon szerkezetében a privatizáció és a részarány földtulajdon nevesítés következtében jelentős változás történt. Az ezredfordulón a mezőgazdasági területnek 86,63 %-a (5 236 181 ha), a termőterületnek pedig 75,89 %-a (5 984 717 ha) volt állampolgári tulajdonban. (Ugyanezek a számpárok 1990. január 1-jén: 9,70 % – 628 545 ha; 7,91 % – 651 548 ha.)

A földtulajdoni viszonyok átalakítása hazánkban a kárpótlási folyamat részeként az ún. kárpótlási törvények és a hozzákapcsolódó végrehajtási rendelkezések szellemében valósult, illetve valósul meg. E folyamat gyors, kellően át nem gondolt végrehajtása olyan biroszerkezetet eredményezett, ami alkalmatlan a piac- és versenyképes, jövedelmező mezőgazdálkodásra. A tulajdon és a használat elkülönült egymástól. A földtulajdonosok

többsége földjét, hosszabb távon is, bérbeadás útján hasznosítja; KSH adatok szerint a falvak a szántóterületből 36 %-kal, a gyümölcsösökből 29 %-kal részesednek. A gazdálkodók jelenleg sem rendelkeznek a birtokkoncentrációhoz elegendő forrással.

A rendezés szükségességét, sürgető voltát a közvélemény és az ágazati irányítás egyaránt elismerte. Abban is egyetértés mutatkozott, hogy hosszú távon ható jogi szabályozással, pénzügyi eszközökkel is segíteni kell a versenyképes mezőgazdasági árutermelő egységek (családi birtok, földbérleten alapuló vállalkozás stb.) alapítását és megszilárdítását.

Az 1994. évi LV. tv. 26. §. (1) bekezdése „megígéri” a társadalomnak a birtokrendezési eljárást szabályozó törvény megalkotását. A birtokrendezés személyi, tárgyi, dologi és jogi feltételei a mai napig nem teremtődtek meg, a különféle szinten konszenzussal elfogadott birtokrendezési törvényjavaslat-változatok nem kerültek az Országgyűlés elé. Az új törvény megjelenéséig birtok-összevonási célú önkéntes földcsere a hivatkozott és joghatályos, a termőföldről szóló törvény szabályai szerint kezdeményezhető és végrehajtható megoldás. A tv. szerinti csere az agrártámogatások földvédelmi célú előírányzatából támogatható.

Az 1997 és 2000 közötti években az Főiskolai Kar Felmérési és Földrendezői Tanszékének oktatói (*dr. Szabó Gyula, dr. Fenyő György, dr. Vincze László, dr. Dömsödi János, Mizseiné dr. Nyíri Judit, Kovács Miklós*) OTKA (T 024160 sz.) támogatással a mezőgazdasági termelés hatékonyságát növelő, a földmérési és ingatlan-nyilvántartáson alapuló birtokrendezési modell kidolgozására vállalkoztak.

Birtokrendezésen mi a téma kidolgozásánál és e tájékoztató cikk keretében az alábbi fogalmazást fogadtuk el: „a birtokrendezés közigazgatási és bírósági eljárás, amely a tulajdonosok és más jogosultak közreműködésével, meghatározott célok megvalósulása érdekében történik, amelynek során a település külterületén vagy a külterület meghatározott részén a földek elhelyezkedése, tulajdoni viszonyai megváltoztathatók, és új földrészletek alakíthatók ki.”

A tulajdonosoknak a birtokrendezés során igénybe vett földje helyett azonos értékben másik földet kell a tulajdonába adni, ha ez nem lehetséges, őt az értékkülönbséget megtérítésével kell kártalanítani.

A célok között kell, hogy szerepeljen: a jobb termelési és művelési feltételek kialakítása; a környe-

zet és természetvédelmi intézkedések széles köre; a közlekedési kapcsolatok biztosítása; a térségi integrált vidékfejlesztési programok végrehajtásának támogatása; talajvédelmi követelmények figyelembevétele; a biotóphálózati rendszer kialakítása; agroökológiai adottságok vizsgálata és beépítése a döntési folyamatba; birtokméretezési szempontok.

A kutatási program éves bontásban az alábbiak szerint fogalmazódott:

1997:

A jelenlegi ingatlan-nyilvántartás alapadatai köreinek feltárása és egységesítése; a földértékelés jelenlegi gyakorlatának kritikai elemzése; a nagyméretarányú alaptérkép készítési technológiák kritikai elemzése; a jelenlegi birtokszerkezet kritikai vizsgálata.

1998:

A körültekintő birtokrendezéshez szükséges adatok feltárása és rendezése; a település-fejlesztési koncepciók és összetevőinek gyűjtése, tanulmányozása; a talajtani, éghajlati, vízgazdálkodási, közlekedési stb. adatok gyűjtése, elemzése; a birtokrendezés lehetséges modelljeinek kidolgozása; a digitális alapok létrehozása feltételeinek kidolgozása; javaslat a földértékelés korszerűsítése reális feltételeinek kidolgozásához.

1999:

A birtokrendezési modell kísérleti megvalósítása; szoftvertámogatási lehetőségek kialakítása; a digitális alapadatok számítógépre vitele és optimális termvariánsok modellezése.

2000:

Irányelvek a birtokrendezések végrehajtásához.

Az elvégzett feladatokról évente részjelentés, a ciklus végén szakmai záróbeszámoló készült. A zárójelentést opponensek értékelése alapján a szakzsűri 2001. október végén „jól megfelelt” minősítéssel elfogadta. A jelentést 25 tételből álló hazai és nemzetközi publikációs lista is kiegészíti, és minősíti.

A szakzsűri a 2000. évi részjelentést („Irányelvek a birtokrendezések végrehajtásához” című kidolgozást) minősítette a legrészletesebbnek. A téma aktualitása miatt orientális cíllal cikké szerkesztve, de eredeti tagolását megtartva adjuk közre az irányelveket a szaklap olvasói számára.

I. FEJEZET

Előkészítő, szervező munkák

A birtokrendezési eljárásra sor kerülhet:

a) lakossági kezdeményezésre, a birtokrendezésben érintett földtulajdonosok javaslatára,

b) a települési önkormányzat indítványára és végül

c) a földhivatal hivatalból is megindíthatja ezt az eljárást; utóbbi csak végső esetben és csak akkor jöhet szóba, ha más módon a birtokrendezési eljárást lefolytatni nem lehet.

Az előbb említett megkeresés, kérelem vagy hatósági döntés alapján a birtokrendezés elrendelhető az adott település külterületének egy részére, egy dűlőre, és elrendelhető a település teljes külterületére is. Ez utóbbi esetre – vagyis a teljes külterületre – leginkább akkor kerülhet sor, ha a közelmúltban lezajlott kárpótlási eljárás és/vagy részarányföldtulajdon rendezés a település teljes külterületét érintette.

A birtokrendezésnek e tárgyban megalkotandó törvény előírásainak betartásával kell történnie.

A birtokrendezések előkészítését egy igen alaposan kimunkált felmérő, szervező munkának kell megelőznie. Amennyiben akár az alapadatok (térképi, ingatlan-nyilvántartási stb.) valóságossága, akár az igényfelmérés nem kellően megalapozott és dokumentált, abban az esetben ingatag talajra épül az egész birtokrendezés végrehajtása. Az igényfelmérés során a következő szerveket kell különböző információk érdekében megkeresni:

1.) Mindenek előtt a helyi önkormányzat az, amelyik a legtöbb adatot tudja szolgáltatni a tekintetben, hogy a mezőgazdasággal foglalkozó lakosság körében a tagolt birtokszerkezet milyen mértékben nehezíti, és teszi gazdaságtalanná a mezőgazdasági termelést. Ezért tehát a helyi önkormányzatnak minden ezzel kapcsolatban információját, az önkormányzat által vezetett ingatlankataszterrel egészen a helyi adóig fel kell „térképezni” a birtokrendezés számára.

2.) A földművelésügyi hivatal, amely szintén értékes tájékoztatást tud nyújtani abból a szempontból, hogy a mezőgazdasági termelés a település körzetében milyen módon és miként tehető gazdaságossá. Elsősorban a támogatásokra kifizetett összegek, illetőleg a támogatások alapját képező adatok vehetők figyelembe a birtokrendezéshez. A földhasználati viszonyok felméréséhez jó segítséget ad a körzeti földhivatalok által vezetett földhasználati nyilvántartás, amelynek az ingatlan-nyilvántartással való egybevetése arra is választ ad, hogy a földhasználati és tulajdonviszonyok mennyiben térnek el egymástól.

3.) Amennyiben a földhivatal az adott településen rendszeresen tart évenként határszmlét, a határszmlék jegyzőkönyvei is kellő támpontul szolgálhatnak a tekintetben, hogy hol található olyan

parcellák, illetve parcelláknak olyan tömege, amelyek mindenféleképpen rendezést igényelnek.

A falugazdász az, aki szintén értékes tájékoztatást tud nyújtani a birtokrendezés kérdésében.

4.) Indokolt a kellő tájékozottság érdekében az agrokémiai és növényvédelmi állomásokat is felkeresni, ahol a föld minőségéről vezetett különböző regiszterek hasznos adatokat szolgáltathatnak a birtokrendezés megtervezéséhez.

5.) Fontos lehet az ún. „lakossági kezdeményezések” szerepe, melyet legvalószínűbb esetben a gazdaszövetség/hegyközség vezetője, illetve képviselője felkeresésével lehet pontosítani.

1. Az előkészítés alapja és dokumentuma

Az igényfelmérés során összegyűjtött információk alapján lehet elkészíteni az ügynevezett tanulmánytervet. Ez a terv foglalja össze mindazon jelzéseket, amelyeket számunkra az igényfelmérés során az érdekeltek szolgáltatnak. A tanulmánytervnek lényegében a következőket kell tartalmaznia, illetőleg a következő szerkezetben célszerű azt felépíteni:

– Mindenek előtt a település jellemző vonásaival kell bemutatni a kérdéses települést és annak jellegét. Jelleg alatt értendő, hogy ipari termelés a domináns vagy a mezőgazdaság, illetve idegenforgalmi adottságok, esetleg ezek vegyesen.

– Ugyancsak a jellemző ismérvek között kell a lakosság számát, foglalkozását is meghatározni. Nem szabad egységes megoldást javasolni a különböző típusú, eltérő fejlettségi szinten levő falvak számára.

– A tanulmányterv foglalkozzék a külterület nagyságával, a külterület művelési ág szerkezetével, a birtokszerkezettel és annak jellemző adataival.

– Ezt követően be kell mutatni a település rendezési tervében foglalt előírásokat, különös tekintettel azokra, amelyek a külterületre, vagyis a rendezés szempontjából szóba jöhető területekre vonatkoznak.

– A tanulmányterv következő része a mezőgazdasági termeléssel összefüggő költségeket szükséges, hogy részletezze. Ennek keretében tárgyalandó az, hogy a rendezni kívánt területeken a mezőgazdasági termelés milyen költségáfordítással jár, és milyen nagyságrendű az a költség többlet, amelyet a gazdaságtalan birtokszerkezet okoz.

– Ennek bemutatása után a különböző földek, illetve a rendezni kívánt területek értékkülönbségét kell kimunkálni és ezen keresztül rámutatni, hogy a rendezésbe bevont területek értékkülönbségének

a kiegyenlítésére milyen nagyságrendű pénzeszközök szükségesek.

– Ezt zárja a birtokrendezés végrehajtása költségeinek kalkulációja, amelyben pontosan meg kell határozni – a számbavételtől a birtokbaadásig – valamennyi költséget.

– Amennyiben a település arculata indokolttá, szükségessé teszi, akkor az előkészítő munkába a természetvédelmi hatóságot is be kell vonni. Ugyanez a követelmény akkor is, ha a településen erdő van, amely felett a hatósági jogkört az illetékes erdő-felügyelőség gyakorolja. Akár egyik, akár mindkét esetben szükséges, hogy a jelzett hatóságok a birtokrendezéssel összefüggésben véleményt mondjanak, és az általuk adott hatósági vélemény részét kell, hogy képezze a tanulmánytervnek, hiszen ezek a hatósági megnyilvánulások is determinálhatják az adott birtokrendezési javaslat összeállítását.

2. Az érintett település(-ek) lakosságának a tájékoztatása

A tanulmányterv összeállítása, majd a hatósági jóváhagyás után kell elkészíteni azt a tájékoztató anyagot, amelyen keresztül a település földtulajdonosa, földhasználói teljes körben választ kapnak a végrehajtható birtokrendezésről, az abban rejlő lehetőségekről. A település lakosságának kellő informálása szükséges ahhoz, hogy a birtokrendezés sikerrel záruljon. Ennek nem körültekintő végrehajtása az érdekelt lakosság közömbösségét válhatja ki, amelynek további következménye, hogy a birtokrendezést nem lehet számottevő eredménnyel lebonyolítani. Mindezek érdekében tehát az előkészítő igényfelmérés eredményéről a lakosság széles körét szükséges tájékoztatni. A „falugyűlés“ az a fórum, amely alkalmas arra, hogy a település lakosságának részben az érdeklődését kiváltsa, részben pedig a tevékeny közreműködésre inspirálja őket.

II. FEJEZET

A birtokrendezés elrendelése és költségeinek előzetes biztosítása

A birtokrendezés elrendelése lényegében a földhivatal hatósági határozatát jelenti, amelyben dönt a településen a birtokrendezés megindításáról. Ezzel párhuzamosan a végrehajtás költségeit is (elgondolásunk szerint) az említett hatóság biztosítja, és gondoskodik arról is, hogy a költségeken túlmenően a tárgyi feltételek is a birtokrendezés végrehajtására biztosítva legyenek. A birtokrendezés elren-

delésével párhuzamosan, de inkább azt megelőzőleg, a földhivatal által vezetett földmérési alaptérképeket, illetőleg az ingatlan-nyilvántartást is ki kell egészíteni, nevezetesen a változásokat maradéktalanul át kell – mind a térképeken, mind a nyilvántartási munkarészekben – vezetni. El kell érni azt, hogy a természetbeni állapot és a hatóság által vezetett térképek, valamint a nyilvántartások egyezzenek. Ez az egyezés tulajdonképpen ugyancsak nélkülözhetetlen feltétele annak, hogy a birtokrendezést jól lehessen végrehajtani. A birtokrendezés elrendelése előtt ugyancsak célszerű elvégezni a település külterületének a helyszínelését. Ennek során az előbb említett térképi és természetbeni állapot, illetve nyilvántartási állapot egyezőségének a megteremtése a cél.

A földhivatalnak a birtokrendezéssel kapcsolatos határozatát a birtokrendezéssel érintett településen közhírré kell tenni annak érdekében, hogy egyrészt a lakosság kellő informálása a hatósági döntésről megtörténjen. Erre azért is szükség van, mert ha valaki a döntés ellen jogorvoslati eszközzel kíván élni, módja legyen azt bírósági úton megtámadni.

Amennyiben a földrendezés elrendelése a későbbiekben nem a földhivatal, hanem a minisztérium hatáskörébe tartozna, akkor értelemszerűen a miniszter határozatát kell az adott településen közzé tenni. Ez utóbbi esetben a miniszter határozata – az előbb említett közhírré tétel mellett – a Magyar Közlönyben is meg kell, hogy jelenjen. Ezt a döntést ugyancsak bírósági jogorvoslat keretében lehet az érdekeltek részéről megtámadni.

III. FEJEZET

A birtokrendezés végrehajtása

1. A Birtokrendezési Bizottság és feladata

A birtokrendezési határozat jogerőre emelkedését követően a földhivatal a települési önkormányzat előzetes értesítése mellett megkezdi a földrendezés gyakorlati végrehajtását. Ennek első fázisában felhívja a települési önkormányzat jegyzőjét, hogy az érdekelt résztvevők közgyűlését meghatározott időpontra hívja össze. A települési önkormányzat jegyzője által összehívott közgyűlésen kell megválasztani azt a bizottságot, amely a birtokrendezés testületi szerve lesz, és amely gyakorlatilag a szakmai útmutató igénybevétele mellett gondoskodik arról, hogy a birtokrendezés a törvényi előírásoknak megfelelően az érdekeltek érdekében legyen végrehajtva. A Birtokrendezési Bi-

zottság (kb. 5 fő, melynek elnöke a földhivatal megbízott dolgozója, a többi választott személy, ill. a jogszabály szerinti tagok) megválasztása után kezdődik el az érdemi munka. A földhivatal ezt követően az ingatlanokról egy értékelési jegyzéket készít, amely tételesen tartalmazza valamennyi végrehajtással érintett földrészlet értékét.

Ugyancsak a földhivatal készíti el a birtokrendezési tervet, amely gyakorlatilag azt mutatja, hogy a rendezést követően – vagy a külterület egy részén, vagy a település teljes külterületén – milyen birtokszerkezetet javasol a hatóság a Birtokrendezési Bizottságnak. Végül a harmadik munkarész, amely ugyancsak a birtokrendezés keretében készítendő el, az úgynevezett kártalanítási terv, amely tételesen meghatározza, hogy az alacsonyabb értékű ingatlanokat kapott gazdálkodók kártalanítása milyen módon és milyen formában történik.

Az értékelési jegyzéket, a birtokrendezési tervet, valamint a kártalanítási tervet át kell adni a Birtokrendezési Bizottságnak.

2. A rendezés tervének kihirdetése, az anyagi fedezet biztosítása

A Birtokrendezési Bizottság az említettek alapján összehívja a rendezéssel érintett tulajdonosok gyűlését, ahol az említett terveket az érdekeltek részére bemutatja. Amennyiben az érdekeltek az elébük tárt rendezést, mind a kártalanítással, mind az értékbecsléssel és nem utolsósorban a birtokrendezés végrehajtására vonatkozó javaslattal elfogadják, akkor lényegében a birtokrendezés elérte a célját, és ennek alapján a birtoktestek kialakításának (variánsoknak) megtervezése és annak helyszíni kitűzése, majd a birtokbaadás a további (jelentős) feladat.

A rendezés során a földhivatal, miután összeállította azt a jegyzéket, amely a kártalanítási összegeket tartalmazza, megkeresi a területen működő bankokat annak érdekében, hogy azoknak módjában álljon arra vonatkozóan nyilatkozni, hogy a kérdéses kártalanítási összegeknek a fizetésére milyen hitelkonstrukciókat tudnak a lakosság részére biztosítani. A banki tájékoztatás része az is, hogy ezen hitelkonstrukcióknak az igénybevétele milyen feltételek függvénye. A bankok ez ügyben tett nyilatkozatait, tájékoztatásait el kell juttatni a Birtokrendező Bizottsághoz. A Bizottságnak legyen gondja az, hogy ezek a hitelkonstrukciók a birtokrendezéssel érintettekhez milyen módon, milyen formában jutnak el. A hitelügyletek akár oly módon is megvalósíthatók, hogy a témában érdekelt és javaslatot tevő pénzintézetek a bizottsági munka

egy-egy fázisaiban a helyszínen is segítséget nyújtanak. Ez által az érdeklődők számára közvetlenül adhatnak információt a hitelnyújtási lehetőségekről.

A birtokrendezés során előfordulhatnak olyan esetek is, amikor valaki vagy valakik a részükre csereként megállapított ingatlant vagy ingatlanokat nem akarják elfogadni. E földtulajdonos(ok) számára biztosítani kell azt, hogy a földtulajdonuk teljes mértékben kártalanításra kerüljön, illetőleg lehetőséget kell biztosítani arra is, hogy ezeket az ingatlanokat térítés ellenében akár a magyar állam, akár pedig a helyi önkormányzat számára felajánlják. A magyar állam nevében ez esetben a földhivatal a jogosult a felajánlás elfogadására, a helyi önkormányzat esetében pedig az, akit a tulajdonlás kérdésében a helyi önkormányzat rendelete erre feljogosít.

(A birtokrendezésbe bevonható csereterületek, és a magyar állam nevében eljáró szervezet tekintetében már indokolt figyelembe venni a Nemzeti Földalap elnevezésű új jogintézményt is. – *a Szerkesztő*)

3. A tervezési szempontjai, elvei

Az előzőekben több ízben szó volt arról, hogy a földterületek elhelyezkedését a birtokrendezési terv tartalmazza, amely terv tételesen kimutatja, a rendezést követően az egyes birtoktestek milyen módon helyezkednek el, milyen területtel és milyen méretekkel. Ezeket az információkat nemcsak kimutatás formájában kell az érdekeltek elé tárnunk, hanem mind számítógépes formában, mind pedig a földmérési alaptérkép méretarányában készített hagyományos térképen is szükséges a birtokrendezési tervet szemléltetően bemutatni.

A birtokrendezési terv összeállítása során egyes földtulajdonosok között célszerű valamilyen sorrendet összeállítani. A sorrend a következő módon képzelhető el:

1. Mindenek előtt azoknak a földtulajdonosoknak kell a rendezés során előnyt biztosítani, akik azon a településen laknak (helybenlakók).

2. Másrészt azok a földtulajdonosok legyenek előnyben, akik élethivatásszerűen mezőgazdasági termeléssel foglalkoznak. Indokolt tehát, hogy ezek a földtulajdonosok előnyben részesüljenek a más településen lakókkal szemben (régén utóbbiaknak az elnevezése úgynevezett „bebíró“ földtulajdonos volt).

3. Amennyiben az adott közigazgatási egység tanyás település, akkor ugyancsak célszerű, hogy ha a tanyatulajdonos a tanyája közvetlen környezeté-

ben kialakított birtokszerkezet tekintetében előnyben részesül a belterületen lakó földtulajdonossal szemben.

4. Sorrendi elv lehet az is, hogy a földtulajdonos, aki saját maga műveli a földjét, bizonyos fokú előnyt élvezzen azzal szemben, aki a földjét bérlet keretében művelteti.

5. Sorrendiség tekintetében célszerű előnyben részesíteni azt a személyt is, aki állattenyésztéssel foglalkozik, és az állattartó telepe környékén szeretné a takarmánytermelést biztosító területet kialakítani.

6. A nagyobb területtel rendelkezők (bérlők, földtulajdonosok) célszerűen a község távolabbi területein, de jól megközelíthető helyen kapják ingatlanaikat.

A rendezés során – a terület domborzati viszonyait és az EU agrártámogatási normáit is figyelembe véve – indokolt bizonyos területi minimumokat kialakítani. A területminimumot központilag nem célszerű meghatározni. A területi minimum ugyanis függ az adott település domborzatától, az adott környezetben vagy körzetben egvalósuló mezőgazdasági termelés módjától, és végül, de nem utolsósorban, függhet a település részletes szabályozási tervében előírtaktól is.

Az új birtoktestek kialakításánál alapvető vezető szempont kell, hogy legyen a gazdaságos művelés, mert amennyiben ez nem biztosítható, akkor a birtokrendezés nem éri el a célját. Ezért igen fontos a földek termőképességének, művelési ág szerkezetének stb. figyelembevétele (ami valószínűleg egy új földminősítés eredményeként reálisabban lenne megítélhető a jelenlegi aranykoronás rendszerrel).

A tervezés szempontjait még további számos érv befolyásolhatja, mindenekelőtt a vonatkozó (kiadandó) jogszabály. (Utóbbi esetében az lenne a kívánatos, hogy – felkérésre végzett – célirányos elemzések készüljenek, mielőtt elrendelésre kerülne bizonyos meghatározó elvek.)

4. A rendezés kivitelezése és ingatlan-nyilvántartási bejegyzése

A birtokrendezési terv az utolsó fázisban a Birtokrendezési Bizottsághoz kerül, amely a tervet megvitatja, és véleményével, javaslatával ellátva az általa összehívott közgyűlés elé beterjeszti.

A közgyűlés döntési jogkörét többségi alapon célszerű meghatározni, vagyis ha az érdekeltekből álló közgyűlés többsége a birtokrendezési tervet – módosításokkal, javaslatokkal, kiegészítésekkel, de – elfogadja, akkor ezt kell határozatilag jóvá-

hagynia. A földhivatalnak (vagy arra megbízott vállalkozónak, amennyiben a földhivatal egyébként leterhelt) a közgyűlés által megszavazott és elfogadott birtokrendezési terv szerint kell a módosítást a természetben kifizetni. Ezt az állapotot a földhivatal a földmérési és ingatlan-nyilvántartási térképeken átvezeti, majd ezt követően a tulajdonosokat az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzi.

Az esetlegesen fennmaradó kártalanítási értéket (amennyiben a jogszabály megengedi) teherként a Tulajdoni lap III. részére kell (lehetne) bejegyezni.

A felszólalás/fellebbezés lehetőségét minden fontosabb fázisban biztosítani kell (természetesen azzal, hogy ezek nem veszélyeztethetik a közösségi érdekeket szolgáló birtokrendezés érdemi végrehajtását).

A kutatásból résztvállaló és a társtanszékek közreműködő oktatói a téma megoldásait befolyásoló változásokat követik, a birtokrendezési modell finomításán, szükség szerinti átalakításán fáradoznak. Az elért eredményekről a szaklap olvasóit folyamatosan informálni szándékoznak.

Guidelines for realisation of land consolidations

Gy. Fenyő–Gy. Szabó
Summary

This study presents for every year the topic plan of the departmental research done between 1997–2000 in the frame of an OTKA application called „Land consolidation on the edge of the Millennium“. The research and teaching team of the Department of Surveying and Land Management undertook to work out a rational land consolidation model in all aspects based on land surveying and land registry to raise the efficiency of agricultural production, to ensure a decent living for every family.

The study is an article version of the professional report of the year 2000. Probably, after the passing and coming into force of the land consolidation law, after specifying and completing, this article can be developed into the guideline of the task.

IRODALOM

Dr. Szabó Gy. (témavezető) és társai (2001): Birtokrendezés az ezredforduló küszöbén; Szakmai záróbeszámoló, OTKA ny. sz.: T 024 160; Székesfehérvár.

A politikai földrajz történetileg változó államhatár-elmélete¹

Dr. Suba János, a Hadtörténeti Térképtár kutatója

Az államhatárok a történelem folyamán mindig és mindenütt a világon az elkülönülés, az elhatárolódás, a bezárkózás, esetleg a szembenállás és az államközi közeledés, a szoros kooperációkon alapuló együttműködés lehetőségeit hordozták magukban. Ez alól nem kivétel Magyarország sem.

A politikai-földrajzi megközelítések elsősorban az adott nemzeti érdekek, értékek leképződései, és mindig az egyes államok hatalmi törekvéseit és érdekeit hordozzák magukon.

Az államhatárok politikai-földrajzi elmélete mindig az államelméletek függvényében alakultak, és fejlődtek, szorosan összekapcsolódva a nemzetközi jog felfogásával.

Az államok kialakulását magyarázó különböző államelméletek – például a teokratikus, patriarális, patrimonális, szerződési, organikus, hódítási, osztályuralmi elméletek – mindegyike valamilyen módon értelmezi az államterület és az államhatár fogalmát, de ezekben az elméletekben a megközelítéseken belül más-más jelentőséggel bírnak az államhatárok.

Elmondható, hogy a politikai földrajzon belül az államhatár-elmélet fejlődése szakaszos volt. Ennek elsősorban a koalíciós háborúkat lezáró, nagy határváltozásokat rögzítő békeszerződések életbelépése, illetve az állam, államok szervezetének struktúraváltozásai voltak az okai. Ezek a tényezők segítették a politikai földrajz mint tudomány fejlődését, a kialakult politikai, földrajzi helyzet tudományos elemzését, magyarázatát. Hiszen a földrajztudomány, ezen belül a politikai földrajz elméletileg alátámasztotta, azaz kiszolgálta a már megfogalmazott államideát. Ezek az elméletek sok esetben meg is előzték az egyes államok hatalmi törekvéseinek politikai megfogalmazását. Ebből adódóan az államhatár-elméletek

a vélt vagy valós nemzeti érdekeknek, törekvéseknek megfelelően nemzeti specifikumokkal is rendelkeznek.

A kutatásokban, a határelméleteknek megfelelően, politikailag motiváltan, sokszor ideológiai alapon, az államhatárok problémájának mindig más-más eleme került előtérbe. Kezdetben a határmorfológiai vagy ezzel párhuzamosan – történeti, jogi alapon – a határtörténeti kutatások és ezekkel összefüggésben a határdinamika álltak a kutatások középpontjában. A funkcionális kutatások után került sor a határok funkcionális és tipológiai elemzésére, illetve ezeknek az eredményeknek az elméleti szintű összefoglalására, az elméletek kiegészítésére.

Napjainkban a politikai földrajz legfontosabb kutatási témájának – különös tekintettel az európai integrációs folyamatokra – az államhatár-menti együttműködés tekinthető.

Az államhatárok spiritualizálása.

Az államhatárral kapcsolatos földrajzi kutatásokat kronológiailag vizsgálva megállapítható, hogy kezdetben a történeti, majd a természeti földrajzi elemek kaptak kiemelt hangsúlyt. A természetes határok elmélete, vagyis az államhatárok földrajzi alapjainak megfogalmazása, majd az erre ráépülő nemzetállam ideája az etnikai határelméleteket erősítette fel. Másik oldalon, az állam gazdasági szerepének túlértékelése a gazdasági államhatárok elméletének kialakulásához vezetett.

Mielőtt rátérnénk a magyar politikai földrajz államhatár-elméleteire, ki kell tekintenünk a nemzetközi síkra is, hiszen a különböző államok elméleti megközelítései valamilyen szinten determináltak (megerősítették, vagy elvetették) a magyar politikai-földrajzi gondolkodás egyes elemeit.

A francia politikai elméletek középpontjában a természetes határokkal körülvelt, centralizált nemzetállam állt. A megfogalmazott államideának megfelelően a politikai gondolkodásban és a politikai földrajzban a természetes határok fogalma állt a kutatás középpontjában. A francia politikai gondolkodás és határelméletének kialakulásával, valamint fejlődésével foglalkozó tanulmányok el-

¹ A cikk a szerző diplomamunkájából készült rövid történeti áttekintés. A dolgozat teljes, hivatkozásokkal kiegészített szövege érdeklődők számára hozzáférhető a Hadtörténeti Térképtárban.

sősorban a természetes határokat emelték ki. Ezen belül is kiemelkedő szerepet játszott a folyóhatárok pozitív értékelése és ebből eredően ennek a tényezőnek fokozott kiemelése, túlértékelése. A francia politikai földrajz teoretikusai úgy vélték, hogy Franciaország a történeti fejlődés során szervesen és természetes módon „belenőtt” a számára kiszabott „természetes földrajzi térbe”, a Rajna elérésével az ország ideális határokhoz jutott. Ennek megfelelően a francia politikai gondolkodás és politikai földrajz természetes határok elmélete, azon belül pedig a folyóhatárok kitüntetett szerepe az állami politika szerves részévé vált hosszú időre. Ezért ezt az elméletet az állandóan változó történelmi körülményeknek – a történeti feltételeknek és igényeknek – megfelelően folyamatosan átértelmezték, és újraértelmezték.

Ennek az elméletnek a történelmi folyamatokban való lecsapódása, vagyis az államideák és hatalmi törekvések ütközése tekintetében a Rajna mint államhatár elérésében, kialakulásában klaszrikusnak mondható. Hiszen évszázadok alatt történetileg változó hatalmi állású két ország, Franciaország és Németország (amely földrajzilag nagyjából azonos nagyságú és erősségű) államideája és hatalmi törekvése ütközött össze a Rajna mentén. Ebből eredően többször megváltozott Elzász és Lotharingia állami hovatartozása, státusza. Így a két ország közötti határ minősítését földrajzilag többször át kellett értékelni.

Az angol politikai földrajzi határelméletet – a gyarmatbirodalom érdekeit és érdekszféráit figyelembe véve – *Lord Curzon*, *Fawcett* és *Holdich* munkássága alapozta meg. Jellegzetessége, hogy az angol politikai földrajz, az államhatárok kialakulásában és a fennálló határokat tekintve, egyetlen tényezőt sem emel ki. Ennek magyarázata az egész világra kiterjedő érdekelttség. Így az angol határszemlélet meghatározója a sokszínű – sokszor egymásnak ellentmondó – szemlélet, mert az angol politika – területileg változó és erőteljesen különböző tartalmú – „határerdekelttségei és határvitái” miatt a teoretikusok nem emelhetek ki egyetlen tényezőt sem a határok kialakulási folyamatában és a fennálló határokat elemezve.

Az angol politikai földrajz érdeme, hogy feltárta az államhatárok kialakulásának és fejlődési folyamatainak területileg differenciált sokszínűségét. Nagy-Britannia szigethelyzetéből adódóan kiemelkedően pozitívan értékelték a tengeri határokat, a tengeri határok elválasztó, világosan elkülönítő szerepét.

Az angol politikai földrajz differenciált, sokszí-

nű megközelítése azt sugallja, hogy nincs tökéletes államhatár. Ez azt jelenti, hogy a politikai földrajz feladata a Brit-birodalom térben változó határszemléletének és határerdekelttségének pozitív támogatása.

A angol nyelvű modern politikai földrajz nagy összefoglaló és összegző határelméleti művei *Prescott* nevéhez kapcsolódnak. *Prescott* műveiben elemezte az angol és az angol nyelvű politikai földrajz határelméletei megközelítésének kialakulását, fejlődését. Széleskörűen értelmezte a használatos fogalmakat, és elemezte e fogalmak területileg differenciált lefedését. Képleteket állított fel az államhatárok egyetemes objektív értékelésére, vagyis kísérletet tett a verbális határerértékelések kiküszöbölésére.

Az **Amerikai Egyesült Államok** földrajztudományában az államhatárok kutatása az I. világháború után vált fontossá. Ezeket a kutatásokat egyrészt az USA államhatárai fejlődésének történeti és elméleti általánosítása, másrészt nagyfokú pragmatizmus jellemzi. Ez azt jelenti, hogy az Egyesült Államok történetéből kiindulva nagy szerepet tulajdonítanak a geometriai és asztronómiai határoknak. Ezzel az amerikai politikai földrajz új elemeket hozott az államhatárok szerepének, jellegének, funkcióinak és formáinak földrajzi kutatásába.

A II. világháború után és a hidegháború éveiben született alapvető tanulmányok elemezték az államhatárokat, tipizálták a határszakaszokat történeti, gazdasági, társadalmi, politikai és technikai-morfológiai szempontból. Ezek a tanulmányok képezik az alapját az USA Külügyminisztériuma által kiadott, a világ összes államhatárát részletekbe menően leíró dokumentációs és politikai kiadványoknak.

Európában kiemelkedő szerepet játszott a **német** politikai földrajz határelmélete, amelyet *Ratzel* alapozott meg. *Ratzel* az államhatárokat mint az állam külső szerveit határozta meg. Az organikus határelméletből kiindulva, *Ratzel* szerint, az állam növekedésével, fejlődésével szükségszerűen bővülnek, tágulnak határai is.

Az államhatárokat – ezen belül a politikai határok természetét és fejlődését vizsgálva – kiemelten megkülönböztette a határvonalat és a határvonalat. *Ratzel* a határvonalat térképi, technikai elhatárolásnak tekintette, a határvonalat egyértelműen katonai (stratégiai) védelmi funkcióval ruházta fel. Szerinte legfontosabb a határvonal védhető jellege és nem a határvonal természetes vagy mesterséges volta.

Ratzel a természetes határokat elsősorban természeti akadályként fogalmazta meg. A legjobb természetes határoknak a széles, zonális elhatárolást tartotta (sivatagok, magas hegységek, lakatlan, széles erdőterületek). A francia teoretikusokkal ellentétben a folyókat nem tartotta jó határnak. *Ratzel* szerint – és ebben sokan igazat adnak neki – a folyó inkább összeköt, semmint elhatárol. A határokat az államszervezet szempontjából vizsgálva, lényeges különbséget tett a külső államhatár és a belső közigazgatási határok között.

Az organikus államelmélet egyik másik változatát a „sejtállam“ elmélete képezi, amelynek egyik legnagyobb befolyású német képviselője *Maull* volt. *Maull* szerint az államhatár ugyanazt a funkciót tölti be az állam életében, mint a sejtek életében a sejtthártya. Részben összetartja az államterületet, másrészt pedig biztosítja a szükséges kapcsolatokat, az átjárhatóságot.

A német politikai földrajz egy másik (szélsőségek felé hajló) irányát *Haushofer* képviselte. A gazdasági hatalom (a gazdasági élettér) prioritásának hirdetése mellett az etnikai elv (a német népi élettér) is fontos szerepet töltött be. *Haushofer* a német hatalmi (revíziós) törekvések alátámasztása érdekében elemezte a konkrét határproblémákat, és vonta le belőle elméleti téziseit. *Haushofer* szerint a német államhatárokat nem lehet természeti alapon megvonni. A német államhatároknak magukba kell zárnuk a német etnikum települési terét és a német nép jólétéhez szükséges gazdasági nagyteret, életteret.

A Szovjetunióban politikai okok miatt hosszú ideig tabu volt nyilvánosan a politikai földrajz művelése és ezen belül különösen az államhatárok földrajzi problematikájának kutatása. Ennek ellenére – nem politikai földrajz címszó alatt – mindenkor jelentős elméleti kutatások folytak. A szovjet politikai földrajz határfelfogásának az volt a feladata, hogy Szovjetunió kivívott pozícióinak védelmét elméletileg biztosítsa, és a szovjet államhatárok megkérdőjelezhetetlenségének elvét alátámassza. Ez azt jelentette, hogy a szovjet politikai földrajz ideológiai és politikai értékek alapján mérlegelt, utasította el, vagy használta fel a nyugati megközelítéseket.

1980-as évektől – a peresztrojka és a glasznoszty hatására – a nyilvánosság szintjén is megjelent a politikai földrajz problematikája. Így az a szovjet földrajztudomány egyik legdinamikusabban fejlődő tudományává vált. A Szovjetunió felbomlása után a határok problematikája újra előtérbe került. A vitákban a történeti, etnikai, gazdasági

és katonai-biztonsági határszempontok fogalmazódtak meg. A viták alapján az valószínűsíthető, hogy az államhatárok alapvetően a belső, hatalmi, politikai struktúrák, valamint a szomszédos és nem szomszédos országok, illetve hatalmak érdekeinek erőkiegyenlítődései vonalai. Így a földrajzi elem csak sokadlagos szempont.

A Magyarországgal szomszédos államok (az utódállamok) államideájuknak és politikai teóriájuknak megfelelő, azt alátámasztó politikai földrajz határelméleteiben az etnikai határoknak volt determináló szerepük. Így, az etnikai elvből kiindulva, az etnikai határok államhatárokká való átalakításának igénye volt a legfontosabb szempont. Ezt egészítették ki a megélt és hirdetett történeti joggal. A románok már az 1840-es évektől megfogalmazott dákoromán elméletük alapján Dákromániájuk határaként a Tiszát „igényelték”. A szerbek ugyanekkor már kísérletet tettek a Délvidék elszakítására. A csehek az 1860-as évektől kezdve terjesztették a cseh-szlovák etnikai egység igényét, majd fogalmazták meg politikai célként, önálló államalakulatként. A román, szerb, és cseh politikai gondolkodás ebből kiindulva elutasította a természeti határok elvét. Ezzel ellentétben ez a magyar földrajz egyik legfontosabb elvévé vált a két világháború közötti időszakban.

A magyar politikai földrajz államhatár-elmélete

A magyar politikai földrajz határelméletét és határszemléletét elsősorban a nemzeti érdekek, törekvések és történelmi sorsfordulók határozták meg. Így fejlődése szakaszos.

Az államhatár kezdetben mint természeti földrajzi meghatározottságú objektum jelent meg. *Hunfalvy János* – az ország első modern természetföldrajzi leírásában – 1863-ban írta: „A Magyar Birodalom általában véve természeti viszonyaiban világosan kifejezett jellemmel bíró, földirati egység; határai tehát, kevés kivétellel természetesek, azaz hegygerinczek és folyók által jelölve.” A Magyar Birodalom határainak hosszát – a félreeső Dalmátország nélkül – 500 mérföldre becsülte, s úgy minősítette, hogy 11,5 négyzetmérföldnyi területre 1 mérföldnyi „határszél esik”. Ez később a magyar politikai és földrajzi gondolkodásban is megjelent: a „jó államhatár” egyet jelentett a „természetes határral”, azon belül kitüntetetten a hegygerinci vízvázalstóval.

Hanusz István munkáságában – a millennium időszakában és utána – elsősorban a történeti jogi és közjogi érvekkel egészül ki az államhatárok

vizsgálata. Munkásságában történeti jog és jogi kapcsolatok már területszerző, határkiigazító okként, ürügyként jelennek meg. A szent korona-tan alapján minden „magyar jogú ország”-ot vagy „magyar királyi jogon bírt ország”-ot a szent korona alatt kell ismét egyesíteni. A magyar közjog államfelfogását a szent korona-tan képviselte. Amely szerint a szent korona a magyar államterületet jelenti, a magyar államot jelképező szent korona területét, e terület egységét és oszthatatlanságát, a szent korona integritását. A történelem folyamán az ország egyes részei idegen uralom alá kerültek, kerülhettek, de a szent korona a területi igényeiről sohasem mondott le, területi követeléseit és történeti jogait mindig fenntartotta.

Kürti Paula bölcsészdoktori értekezése 1908-ban a magyar politikai földrajz első összefoglaló határelméleti és határszemléleti műve. *Kürti* elsősorban a német nyelvű szakirodalom, azon belül pedig *Ratzel* alapján tárgyalta az államhatárok általános problematikáját, és a határok elválasztó szerepét emelte ki: „Határok fogalma alatt geographiai értelemben bizonyos elválasztó objektumokat, korlátokat értünk. A határok rendeltetése a közbeeső területek élőlényeit egymástól elkülöníteni, s minél jobban sikerül ezen elválasztás, annál kiválóbbak a határok”. A természetes határokat típusra (vízi, szárazföldi) osztotta. A vízi határok között folyóvízi, tengeri, tavi, mocsári; a szárazföldiek között hegyvidéki, sivatagi és síksági határokat különített el. Magyarország határait *Kürti* elsőrendű természeti határként fogalmazta meg összességében, bár a határvonal részletes és aprólékos leírásakor arra is rámutatott, hogy sok érintkezési pont alakult ki a hegyvidéki szorosokon és hágókon keresztül.

Milleker Rezső 1917-ben kiadott „A politikai földrajz alapvonalai” című művében az államhatárt az elkülönítés oldaláról elemezte. *Milleker* szerint a különálló államokat valójában a határuk definiálja, azaz az államokat valójában a határaik alapján rögzítjük magunkban és a térképeken. *Milleker* eredeti megállapítása szerint az a probléma, hogy összekapcsolták a természetes határ és a tökéletes határ fogalmát. Valójában nem minden természetes határ jó államhatár, és a jó államhatár nem feltétlenül természetes.

Czirbusz Géza 1919-es Geopolitikájában az állam külső egységét elsősorban a jó körülhatárolás biztosíthatja. Felfogása szerint az államhatárok az államok hatalmának elválasztói, amelyek alapvetően az államok, népek erejének függvényében alakulnak ki, és változnak.

A magyar politikai földrajz fejlődésében – az eddig elért eredmények összegzésére és szintetizálására – kiemelkedő szerepet játszott a trianoni békeszerződés előkészítésével kapcsolatos kutató és szervezőmunka, később pedig a szerződés földrajzi kritikája. A Magyar Földrajzi Társaság a világ földrajzi társaságaihoz intézett szövegében, amely az ország első teljes földrajzi szintézisvázlatának tekinthető, valójában – a történeti jogfolytonosság mellett – elsősorban az ország orográfiai és hidrológiai egységét emelte ki. Úgy ítélték meg, hogy a történeti Magyarországot alkotó természeti régiók egy közös, magasabb rendű gazdasági egységben egyesülnek. A magyar földrajztudomány egységesen elutasította a szövegben a nemzetiségi elv alapján való határmegvonást, hitet tett a természeti-történeti határok megtartásának szükségessége mellett.

A békeszerződés tervezetét, a tervezett államhatárt *Cholnoky Jenő* vette bírálat alá. Bebizonyította, hogy a tervezett határ Magyarországgal szemben szinte minden tekintetben megsérti a békekonferencia által hirdetett elveket; sem a népek önrendelkezési jogára, sem pedig az etnikai elvre nem voltak tekintettel Magyarország esetében. Magyarország államhatárainak megvonásakor csak egy elvet lehetett felismerni *Cholnoky* szerint, az ország céltudatos tönkretételének elvét. A *Cholnoky* tanulmányának mellékleteként szereplő elemzés (Magyarország földrajzi egysége) kollektív munka, melynek kidolgozásában meghatározó szerepe volt *Teleki Pálnak*. Ez az elemzés mind a mai napig az egyik legmélyebb történeti-politikai-közlekedési-településföldrajzi kritikája a Trianonban megvont országhatároknak.

Az 1920-as békeszerződés érvénybe lépése után a magyar politikai földrajz elemzéseinek jelentős hányada a trianoni határ igazságtalanságainak elemzésére, földrajzi képtelenségeinek bemutatására terjedt ki. Kiemelkedően fontosak azok a politikai és katonai földrajzi elemzések, amelyek az új határok védhetőségét tárgyalták. A következtetések közösek: az ország új államhatárai katonai szempontból nem védhetők eredményesen, határvédelmi megközelítésben az ország nagy része határmenti zónába esik.

A két világháború közötti időszak magyar politikai földrajza rendkívül szerteágazó, elsősorban *Teleki Pál*, *Rónai András* és *Prinz Gyula* munkássága és új kutatási eredményei fontosak. *Teleki Pál* elsősorban elméleti tevékenysége révén járult hozzá a magyar politikai földrajz határelméletének fejlődéséhez. *Teleki* az integritásvédelem ku-

darca után fokozatosan eljutott a kompromisszumos jellegű revízió elfogadásáig. A revízió szakítást jelentett a „mindent vissza” kiindulással, fokozatosan elfogadta *Teleki* az etnikai-nyelvi államhatár-megvonás elvét Magyarországra vonatkoztatva is.

Rónai András – *Teleki* tanítványaként és munkatársaként – jelentős szerepet játszott a magyar és a közép-európai államhatárok „életrajzának” kutatásában, a magyar politikai döntések előkészítésében. Maradandó tudományos teljesítménye a határállandósági térkép kidolgozása és a magyar államhatárokra gyakorolt hatások (népességi nyomás, gazdasági nyomás, katonai nyomás) kvantitatív megfogalmazásának kísérlete. Az országhatárokat vizsgálva *Rónai* elfogadja a határok természetes-mesterséges határként való felosztását, de a lényeg nem ez, hanem az, hogy jó-e vagy rossz az államhatár. Megítélése szerint: „... jó határ az a terület, amely lakhatatlan, járhatatlan és értéktelen.”

Prinz Gyula politikai földrajzi munkássága megmaradt a tudomány keretei között. *Prinz* kidolgozta „Magyar föld, magyar faj” című, a kor szak nagy szellemtörténeti összefoglaló művében az ország minden korábnál teljesebb „államföldrajzi kép”-ét. A történeti Magyarország államhatárainak földrajzi jellegét abban látta, hogy azok az összefüggő hegygerincek, a fő vízválasztó és a zárt erdőöv hármasszétválasztó erőinek sajátos szintéziséből alakultak ki. *Prinz* felfogásának meghatározó alapja, hogy éles különbséget tesz az ország és állam, az országhatár és államhatár között. Számára az ország „természetes területesség”, az állam pedig „pillanatnyi uralmi terület”. A határokat három kategóriába sorolta: természetes, természeti (a térszínen felismerhető) és mesterséges: „A magyar országhatár, a természetes magyarországi területesség határa, köröskörül és mindvégig természetes határ is, bár minősége nem minden szakaszon hasonló.” *Prinz* rendszerében az államhatár valójában széles sáv (limes), melyen belül van egyrészt a történetileg változó politikai küzdelmek eredményeként kialakult határvonal (finis). A határtan (limitológia) keretében kell vizsgálni a határvonalat, határsávok természetét, a határrajz (finigráfia) keretében elemezni és leírni a határvonalat.

A magyar politikai földrajz, hála a két világháború között betöltött revíziós politikát támogató szerepének, 1949 után politikai okokból „fasiszta áltudomány” lett. A politikaelmélet és a földrajz-történetírás még nem tárta fel ennek a lépésnek

minden összetevőjét, de úgy tűnik, hogy erőteljes szovjet nyomásra ugyanazok a megfontolások játszottak szerepet ebben, mint több más tudomány (szociológia, kibernetika, homeopátia) esetében. Ez azt jelentette, hogy nem volt lehetőség az államhatárok politikai földrajzi kérdéseinek kutatására, illetve a kutatási eredmények publikálására. Ez azonban nem jelentette azt, hogy nélkülözni kellett a politikai földrajz ismeretanyagát még az 1950-es években sem. Gyakorlati megfontolásokból művelni kellett ezt a tudományterületet is. Így művelése a hatalom szűkebb igényeinek megfelelően zártkörűvé vált. Erre egy példa: 1952-ben – amikor a hivatalos tudománypolitika szerint a politikai földrajz még fasiszta áltudomány volt – jelent meg Magyarországon az egyik legerjedelmesebb politikai földrajzi összeállítás, amelyet a Magyar Néphadsereg Politikai Főcsoportfőnöksége adott ki, az új államhatalom erőszakszervei számára globálisan is értelmezve a világ területi, hatalmi, szövetségi és gazdasági struktúráit.

A politikai földrajz *Radó Sándor* tevékenységével vált szalonképessé. *Radó* azonban elsődlegesen a globális problémák kutatását tartotta fő feladatának, s csak alkalmanként érintette Magyarország sajátos helyzetét, azon belül pedig az államhatárok kérdéseit.

Az 1980-as évek végétől a határmenti területek és az államhatárok kutatását illetően fellendülésről beszélhetünk. A kutatások minden korábnál szélesebb körben vetették föl a határok és a határmenti területek problematikáját.

A rendszerváltás után a „Trianon-kérdés” nemcsak történeti, de politikai földrajzi vonatkozásban is újra felvetődött, és sok tekintetben újraértékelődött. Először a korábbi megállapítások kaptak új formát. A trianoni kérdéskör történelmi feldolgozása is megkezdődött, részeredmények és komplex feldolgozások születtek.

A politikai földrajzi irodalom forrásértékű összefoglalása *Rónai András* önéletrajzi kötete. *Rónai* a trianoni békeszerződésről is új információkkal szolgál, elsődlegesen *Teleki Pál* tevékenységét méltatva, de a kötet igazi értékét az 1938–1941 közötti országhatár-változások történeti, politikai és földrajzi összetevőinek az elemzése adja. *Rónai* új összefüggéseket vet fel a párizsi békeszerződésre való magyar tudományos felkészülés, illetve politikai felkészületlenség tekintetében is.

A XX. századi magyar államhatárok legfontosabb sajátossága, hogy egyetlen ponton sem esnek egybe a történeti Magyarország korábbi határai-

val. Mai államhatárainkat az 1920-as trianoni és az 1947-es párizsi békeszerződésben jelölték ki, tehát történelmi mércével mérve még „fiatal” államhatároknak tekinthetők.

The theory of historically changing state borders in political geography

J. Suba
Summary

Political and geographical approaches to state borders primarily manifest national interests and values, and always represent the power endeavours of certain states. The political and geographical theories of state borders had always changed and developed as a function of state theories, closely related to the conceptions of international

law. The development of state border theories in political geography had been periodical. The reason for that was the enactment of the peace treaties settling the great border changes following the coalition wars on the one hand and the changes in the structure of state organisations. These factors helped the development of political geography as a science, i.e. the scientific analysis and explanation of the given political and geographic situation. The shaping of certain states' power endeavours had been in many cases preceded by these theories. Thus the state border theories include national characteristics, according to presumptive and real national interests and ambitions. The study introduces border theories of various states, which prove that it had always been different elements of the border issue that came into prominence in the researches, motivated by politics and ideology.

GeoEasy Minden földmérőnek

2.02 ÚJ VERZIÓ

Mérési eredmények hatékony feldolgozása

A *GeoEasy* segítségével Geodimeter™, Leica™, Sokkia™, Topcon™ mérőállomások által rögzített nyers adatfájlok feldolgozása valósítható meg Windows környezetben, grafikus felületen.

Jellemzők

- hardverkulcsos védelem
- Windows 95/98/NTä, Unixä (Linux) operációs rendszer,
- grafikus megjelenítés, több ablakban is,
- interaktív és automatikus számítások,
- Geodimeter, Leica, Sokkia, Topcon adatok feldolgozása,
- DXF output (ITR, AutoCAD, MicroStation programokhoz),
- több adatállomány együttes kezelése és módosítása,
- felhasználó által definiálható jegyzőkönyv és lista formátumok,
- igény szerint bővíthető funkcionalitás.

Geodéziai számítások

- irányszög és távolságszámítás,
- tájékoztató,
- poláris pont,
- előmetszés,
- hátrametszés,
- ívmetszés,
- egy pontos kiegyenlítés,
- magassági csomópont,
- sokszögvonala,
- magassági vonala,
- vízszintes hálózat kiegyenlítése.

Egy *GeoEasy V2.02* szoftver liszensz ára: 60.000,-Ft + 25% ÁFA. + hardverkulcs ára.
Bővebb tájékoztatás (pl. újdonságok, árengedmények) a DigiKom Kft. honlapján található: www.digikom.hu

DigiKom Geodéziai és Térinformatikai Kft.

Tel./fax: (1) 230-1092, (1)306-5917, e-mail: mail@digikom.hu

Referens: Dr. Siki Zoltán

e-mail: siki@agt.bme.hu

ELŐZETES

Az olvasók már több riportalany életével ismerkedhettek meg az előző esztendőkből. A BME TDK dolgozatai keretében készült beszélgetések sorában ez már a 11., amelyet szakmánk jeles öregjeivel készítettek a földmérőmérnök hallgatók.

Az első három riport Székely András nevéhez fűződik. Ő – még 1974-ben – Bencze Tivadart, Csatkai Dénest és Hőnyi Edét kereste fel. A velük folytatott beszélgetéseknek a szerkesztett szövegét a BME Általános- és Felsőgeodézia tanszékének tudományos diákköri könyvtára őrzi; ezek nagyobb nyilvánosságot nem kaptak.

A következő évben Székely András, Fűrj Klárával közösen, újabb három riportot készített. Ezek közül a Regőczy Emillel folytatott beszélgetés a Geodézia és Kartográfia 1976/2. számában, a Hazay Istvánnal folytatott beszélgetés az 1976/3. számban, a Fialovszky Lajossal készített riport pedig a lap 1976/4. számában már megjelent.

A következő évben a diplomát szerzett elődöktől újabb szerzőpáros vette át a riportok készítését: 1977-ben Fekete Károly és Szamos Gábor Tártsy-Hornoch Antallal és Poronyi Zoltánnal beszélgethetett; ezek az interjúk a lapnak az 1978/2. és 1978/3. számában láttak napvilágot.

A következő évben még egy riport készült: Szamos Gábor Radó Sándort látogatta meg. Beszélgetésük szövege a lap 1979/5. számában jelent meg.

Ezután hosszú szünet következett: nem voltak olyan hallgatóink, akik ilyesféle munkához készíttetését érezték volna.

A „Geodézia története” című tárgy újraindításával hozható összefüggésbe, hogy az érdeklődés a szakma múltja, nagy öregeink életútja iránt ismét megnövekedett. Két hallgatónk, Gregorich Zsuzsa és Láday András az elmúlt évben újabb három riportot készített, mégpedig Sárdy Andorral, Balázs Lászlóval és Raum Friggyessel. Ennek az újabb három beszélgetésnek első darabjával a tisztelt Olvasó a Geodézia és Kartográfia 2002. májusi számában találkozhatott. A dr. Balázs Lászlóval készített riportot most tesszük közzé.

Noéh Ferenc

*

BESZÉLGETÉS DR. BALÁZS LÁSZLÓVAL

Kérjük, beszéljen a gyermekkoráról!

1921-ben születtem Erdélyben, Vajdahunyad várának tövében, Pusztakalán községben. Ott éltem hatéves koromig. Utána a havasalföldi Pitest városába kerültem. A negyedik elemitől kezdve Bukarestben laktunk. Ott 1940-ig éltem, tehát a negyedik elemi osztályt és az egész nyolcosztályos gimnáziumot ott jártam.

Ott a magyar érsekségnek két katolikus gimnáziuma volt. Ezeket belga szerzetesek vezették. Németül és franciául is tanultam ebben az iskolában, ami a későbbiekben nagyon is fontos lett a számomra.

fontos lett a számomra.

Az elemi iskolából van egy érdekes emlék. Romániában a trónörökös számára külön oktatást szerveztek. A királyi palotában berendeztek számára egy tizenkét fős iskolát. A trónörökös velem egyidős, és a tanítása így éppen párhuzamosan

futott a mi osztályunkéval. Egyszer egy egész napra eljött a mi iskolánkba – elég kiemelt iskola volt –, hogy lássa, nálunk hogyan állunk az egyes tantárgyakkal. Minden szünetben oda lehetett menni hozzá, s beszélgetni lehetett vele. Ennek volt még egy más vonatkozása is; nem szakmai természetű, de ezt is elmesélem.

A román irodalom elég kevés színdarabbal dicsekedhetett. Ami volt, azt se játszották, de ezekben az években a bukaresti Nemzeti Színháznak műsorra kellett tűznie, hogy a trónörökös megtekinthesse azokat. Így mi is láthattunk mindent a színházban, amiről az irodalomórán tanultunk.

Tehát Bukarestben érettségiztem 1940-ben. 1940 szeptemberében volt a második bécsi döntés. Ekkor szüleimet és mindenkit otthagya átjöttem Kolozsvárra, ott megvártam a magyar csapatok bevonulását, s azután feljöttem Budapestre.

Itt beiratkoztam a Műegyetemre. 1945-ben, a háború utáni első végszigorlaton – akkor így hívták az államvizsgát – kaptam meg a mérnöki oklevelet. A kis Rókus kápolnán kívül a legfontosabb épület a számomra akkor is, ma is a Műegyetem volt. Ez az épü-

let nekem olyan, mint egy templom. Ha én ide bejövök, ma is megváltozom; másképp érzem magam.

Milyen karon és milyen szakon szerezte meg az oklevelét?

A kart akkor Mérnöki és Építészmérnöki Karnak hívták, amelynek két osztálya volt: a Mérnöki Osztály és az Építészmérnöki Osztály. A Mérnöki Osztályon belül mindenkinek kötelező tárgya volt a vasbetonépítés, a hídépítés, a vízépítés, az útépités, a vasútépítés, a talajmechanika és a geodézia. Az osztályon belül négy tagozat volt, ezek a későbbi szakoknak feleltek meg. Ezek a tagozatok csak az utolsó két évben léptek be, mégpedig úgy, hogy ott a tagozatnak megfelelő irányú egy-egy plusz tantárgyat kellett felvenni. Én utvasút tagozatos lettem. A geodézia-tagozatosok a diplomát általában kiegyenlítő számításokból írták.

Hogyan alakult a szakmai pályafutása?

1945. július 18-án diplomáztam, és augusztus 1-jén beléptem a Mezőgazdasági Minisztériumhoz tartozó Országos Földhivatalba, a műszaki osztályra. A munka itt a földmérők számára az volt, hogy végezték az akkori országos földreform munkálatait. Két hét múlva már áthelyeztek Szegedre. Dolgoztam Szegeden, majd Szentesen, utána Zalaegerszegen. Ezeknél a földhivataloknál mindenütt volt egy-egy műszaki osztály. Ez adta ki a munkát a magánmérnököknek, ez vette át, ez fizette ki, ez végezte a műszaki ellenőrzéseket. Zalaegerszegen 1947-től én lettem a földhivatalban a műszaki osztály vezetője. Utána jött egy nagy átszervezés. A földhivatalok, az Állami Földmérés szervezetei, a földadókataszter és Budapest városmérése egyesültek, s ezekből alakult egy új, kifejezetten szakmai hivatal: az Országos Földmérési Intézet. Ennek minden megyében lett egy-egy földmérési igazgatósága. Én 1951-ben a Székesfehérváron működő Megyei Földmérési Igazgatóságon lettem földmérési igazgató.

1953 januárjában felhelyeztek az Országos Földmérési Intézethez. Előbb főmérnöki beosztásban dolgoztam, majd 1957-től osztályvezető lettem. Hozzám tartoztak a földmérési igazgatóságok; a megyei szervezetek szervezésével, irányításával járó feladatok.

1953-tól egyik fő feladatomból volt az Állami Földmérés vállalatának a bérezését átállítani teljesítménybérre. Minden egyes munkának meg kellett határozni az időnormáját, a munkabérét és a számlázási árát.

Az Állami Földmérés intézményei 1967-ben beolvadtak az akkor létesített Mezőgazdálkodási Minisztériumba. Megszüntették az erdészet, az élelmezésügy, a földművelésügy külön-külön főhatóságait, s belőlük hozták létre ezt a minisztériumot, amelynek az Állami Földmérés főhatósága (természetesen más néven) ma is része. Addig egy önálló, miniszterhelyettesi rangban lévő elnökünk volt, attól kezdve azonban az államtit-

kárt, a miniszterhelyettest, a minisztert; mindenkit meg kellett győznünk az igazunkról.

A Minisztériumban alakult egy Földmérési Főosztály, amely három osztályból állott. Itt dolgoztam 1981 decemberének végéig. Ekkor betöltöttem a hatvanadik évemet, s kértem a nyugdíjaztatásomat.

A hivatali munkám során több külföldi úton vettem részt. Állami ösztöndíjat kaptam Franciaországba 45 napra, hogy tanulmányozzam az ottani földmérést. Hollandiában is voltam egy 10 napos ösztöndíj révén. Ezeket az ösztöndíjakat csak úgy lehetett megkapni, ha volt az embernek megfelelő nyelvvizsgálója. Amikor tehát a minisztériumhoz kerültem, rögtön jelentkeztem román és francia nyelvvizsgára. Mind a kettőből megkaptam a felsőfokú nyelvvizsga-bizonyítványt. Ezekkel a vizsgákkal tudtam előrelépni. Még a minisztériumba kerülésem előtt megszereztem a doktorátust; ez is előnyt jelentett a továbbiakban.

Franciául hol tanult meg?

Bukarestben. Ott érettségi tárgy volt a francia. Nagyon aktívan tanították a nyelvet. De részt vettem még Budapesten is két francia nyelvtanfolyamon: a Francia Intézetbe jártam; ott felfrissítettem a korábbiakat, és úgy jelentkeztem a nyelvvizsgára.

Volt olyan esetem is, hogy Hollandiában kellett előadást tartanom, de csak ott szóltak, hogy ha lehet, akkor francia helyett németül beszéljek. Akkor gyorsan át kellett váltani németre.

Elég aktívan tanultam oroszul is. Bosszantott az, hogy amikor a gyerekeim megkérdezték, hogyan kell ezt vagy azt olvasni, én nem tudtam válaszolni nekik. Végül volt úgy, hogy én voltam egy delegációnak a kísérelője Moszkvában.

Még Bukarestben – az olasz kultúra intézetében – kezdtem olaszul tanulni; itthon olasz műszaki fejlesztési munkacsoportban is dolgoztam.

Berlinben voltam egyszer három hetet, Prágában is jártam, Szófiában vagy négyszer, Bukarestben nem is tudom hányszor. A FIG kongresszusán voltam Wiesbadenben. Volt úgy, hogy Romániába miniszteri küldöttséget kísérem mint tolmács. Rájöttem, hogy a tolmács nem kis mértékben befolyásolhatja a nemzetközi tanácskozásokat. Az a legnehezebb, amikor mind a két fél érti a másikat, de nem hajlandók a másiknak a nyelvén beszélni.

A nyelvvizsgák különben 23 %-nyi fizetésöbbséget jelentettek. És ez még a nyugdíjba is beleszámít!

Hogyan került kapcsolatba az oktatással?

Azzal kezdem, hogy édesanyám tanítónő volt, a nagybátyám pedig egy kiváló tanár, aki nagyon szeretett tanítani. Sokat voltam náluk, s ő is hatott rám.

1963-ban már gyakorlatvezető voltam a Rédey professzor vezetése alatt álló Geodézia tanszéken. Itt

akkor 5-6 fős tanulócsoportok voltak. Nézetem szerint csak így lehetett műszeres gyakorlatokat vezetni, mert így a teodolithoz két óra alatt mindenki hozzáférhetett. Gyakorlatvezetőként együtt dolgoztam *ifjabb Bartók Bélával*; ő korábban egy ideig tanársegédje is volt *Oltay*-nak. *Bartók* földmérőmérnökként a vasútnál dolgozott; ekkoriban a vasúttervező iroda geodéziai osztályának volt a vezetője. Aztán a körülmények megváltoztak; lecsökkentették ezeket a gyakorlatokat, és mi megszűntünk gyakorlatvezetők lenni.

Később részt vettem a szakmérnöki oktatásban is. Ezt *Homoródi* professzorral együtt kezdtük; ő épp akkor dékán is volt. Azután a városépítési szakmérnöki tanfolyamon a „Földmérés és térképészet” című tárgyat adtam elő. Később sokszor néztem névsoraimban, hogy melyik miniszter vagy miniszterhelyettes volt a hallgatóm abban az időben; mert minden névsorom megvan. Rendeztünk szakmérnök-képzéseket a földmérő szakértők részére; ezeken szintén oktattam. Társ szerzőkkel módszertani könyvet is írtam.

Itt már elérkeztünk 1991-ig. Ez azért érdekes, mert én közben írtam egy cikksorozatot a Geodézia és Kartográfia-ba a szakértői tevékenység etikájáról. Erre alapozva hívtak meg Székesfehérvárra, hogy ott a főiskolai karon a földmérési etika és a mérnöki etika előadásait szervezzem meg. Fehérváron hét évig tanítottam. Amikor ezt a Budapesti Műszaki Egyetemen megtudták, akkor az itteni szakmérnöki tanfolyamra is meghívtak, hogy a szakmai etika előadásait tartsam. Itt volt még egy másik dolgom is: a társasházak együttélési etikájáról kellett tanítanom. Évek óta én tartom ezeket az előadásokat is.

Több éven keresztül oktattam a műegyetem francia tagozatán a geodéziát, francia nyelven.

Úgy tudjuk, tanított technikusi tanfolyamokon is. Azt szeretnénk kérdezni, hogy miért volt szükség ezekre a tanfolyamokra?

Az Állami Földmérésnek egészen különös oktatási programja volt. Annak idején képeztek földmérési tisztet, földmérő mérnököket és háromszögelő mérnököket. A földmérési felügyelőségre akkor neveztek ki valakit földmérési tisztnek, ha a földmérési tiszt tanfolyamot elvégezte, és megvolt a tiszt vizsgája. Földmérő mérnöknek is csak akkor neveztek ki valakit, ha elkészítette az úgynevezett próbaszelvényét. Ez egy kijelölt terület részletes felméréséből állott.

Ide kívánczok néhány szó az akkori előléptetési rendszerről. Az állami alkalmazottak – így a földmérésnél dolgozók is – mind egy-egy szigorúan méretezett skatulyába voltak beletéve. Ez azzal járt, hogy amíg a következő skatulyából ki nem halt valaki, addig innen nem lehetett előrelépni. Így az Állami Földmérésnél volt úgynevezett címzetes főmérnök is, aki

mérnökként dolgozott. A címzetes jelző azt jelentette, hogy ha a tényleges főmérnökök skatulyájában ürül egy hely, akkor ő fog oda előrelépni.

Térjünk vissza a szakoktatásra. 1945-ben volt az utolsó földmérési vizsga, s ezután ez a rendszer megszűnt. Az Állami Földmérés és feladatai azonban megmaradtak, s nekünk fiatalokra volt szükségünk. Érettségire épülő szaktanfolyamokat szerveztünk tehát. Ez egy egyéves képzés volt, amely elméleti és gyakorlati részből állott. Minden megyéből kértünk be hallgatókat: ők részt vettek ezeken a tanfolyamokon, vizsgáztak, s annak sikeres letétele után az Állami Földmérés-től kaptak földmérő technikus oklevelet. Ezzel akár az Állami Földméréshez, akár tervezőirodához vagy vállalatokhoz jelentkeztek, boldogan vették fel őket. Alapos képzés volt. Ehhez írtam – *Zelcsényi Gézával* együtt – első tankönyvemet is, „Földmérés tan” címmel. Ugyanekkor matematika jegyzetet is írtam; matematikát is műszertant tanítottam a tanfolyamokon.

Ebben az időben a megyei földmérési igazgatóságokat átszervezték: három-négy igazgatóságot egyesítettek. Hat ilyen központot hoztak létre, és ezekre épült a középfokú oktatás is. A tájközpont igazgatója volt a felelős az oktatás megszervezésének. A tanfolyamok szervezése tehát regionális feladattá vált, a vizsgák azonban központi irányítás alatt maradtak.

Később ezt a képzési formát megszüntettük, mert létre tudtuk hozni a középfokú állami földmérési oktatást. Öt helyen: Szombathelyen, Budapesten, Pécsen, Békéscsabán és Miskolcon létesült ilyen iskola. Ezekben az iskolákban most már rendes négyéves középfokú oktatás folyik, ahol a közismereti tárgyak mellett a földmérés tanfolyam volt a szaktárgy, s a tanterv mind a négy évfolyamon előírta a földmérés oktatását. Ehhez írtam – társ szerzővel – együtt a „Földmérés tan II–III–IV.” című tankönyveket.

Ezek a földmérési szakközépiskolák. De felsőfokú képzésre is szükség volt. Érettségire épülő felsőfokú technikumokat indítottunk tehát. Ezt – döntően *Vincze Vilmos* hathatós munkájával – úgy sikerült elérni, hogy az akkori Közlekedési és Postaügyi Minisztériumhoz tartozó székesfehérvári út-vasútépítési technikumban – ez volt a Jáky József Felsőfokú Technikum – létrehozottak egy földmérési tagozatot. Eleinte az aulában tartották az előadásokat, s mindössze egyetlen tanári szobácskájuk volt. A képzésnek össze kellett állítani a tantervét, el kellett készíteni hozzá a jegyzeteket. Ezekben a programokban mind részt vettem.

Ebből nőtte ki magát az önálló Földmérési Technikum, majd utána a felsőfokú technikum, később főiskola. A korábban végzett felsőfokú technikusok három tárgyból különbözeti vizsgát tétel kapták meg a főiskolai diplomát.

Mindehhez jött még a műegyetemi földmérőmérnök képzés először Sopronban, majd Budapesten.

A szakközépiskoláknál és a technikumoknál az volt a legnagyobb gond, hogy gyorsan kellett tankönyvet írni. Sok más szakterület technikuma azért nem volt képes jól működni, mert nem voltak meg a megfelelő tankönyvei. A földmérés oktatásához ezek időben elkészültek.

Sokszor vettem részt ezeknek az iskoláknak az érettségi vizsgáin. Ilyenkor volt egy elnök, aki a közismereti tantárgyak valamelyikéhez értett, és volt egy alelnök a földmérés szakterületéről. Sok érdekeset hallottam ezeken a vizsgákon. A legcsodálatosabb választ elmondom. Szombathelyen hallottam, magyar érettségiben. Irodalomból szépen válaszolt a diák; aztán jött a nyelvtan. A kérdése az volt, hogy milyen szófajú a „mögötte” szó. A srác pillanatnyi gondolkodás után rávágta, hogy: ige, kijelentő mód, múlt idő, harmadik személy, szögedi tájszólásban...

Arról kérdeznék most, hogy mit tart a földmérő szakma legfontosabb sarokpontjainak? Jó irányba tart-e a szakma? Jól működnek-e együtt a szakmák különböző területei?

A geodézia hihetetlen változásokon ment át. A sarokpontok egyike tehát, hogy legyünk tisztában a szakma előző módszereivel is.

Amikor még mérőasztallal dolgoztak, akkor az asztal lapját lefedő méretű szelvény négy sarkába, annak környékére tettek egy-egy negyedrendű pontot, s utána az asztalon grafikusán végezték az ötödrendű háromszögelést és minden mást, ami utána következett. Nem lehetett másképpen eljárni! Hol vagyunk ma már ettől?

Biztosan nem tudják, hogy a mérőasztalt, annak minden részét: az asztalt, az állványát, a műszert, a ládát a mérnöknek kellett megvennie. Nem az állam adta, hanem ő vette meg. A szakmai közlönyök tele voltak hirdetésekkel: egy mérnök meghalt, a hagyatékában van egy mérőasztal; ki akarja megvenni? A mérnökök saját műszerfelszereléssel mentek dolgozni.

Sarokpont az is, hogy kapcsolatot tudjunk teremteni a különféle technológiák között; például a fotogrammetria és a digitális feldolgozás között. Véleményem szerint a sarokpontok elsősorban a technológiai fordulatokat jelentik. A technológiai váltások a sarokpontok; a mérőasztal-felméréstől a digitális feldolgozásig.

Az is milyen nagy szó volt, amikor elkezdtek szaporodni a teodolitok, és a grafikus elmetszésről áttértek a numerikus pontmeghatározásokra. Ebben óriási fordulópontra volt a mechanikus számológépek elterjedése.

Közben a fotogrammetria is nagyon bontogatta a szárnyait, és nekünk Magyarországon nagyon jó foto-

grammetriai szakembereink voltak. Egyik ilyen nagyon jó fotogramméterünk éppen pár évvel ezelőtt halt meg: Bene Andrásnak hívták.

Nagy lépés volt az is, amikor az Állami Földmérés topográfiai térképeket is kezdett készíteni. Topográfiai térképeket addig csak a katonaság készíthetett; a kataszter csak síkrajzi térképeket állított elő. Pár helyen volt kivétel; ilyen volt például Budapest.

A főváros felmérését 1932-ben kezdték meg, *Oltay* professzor úr irányítása mellett. Ez Európa legpontosabb (szabatos) felmérése volt, világszerte a legszigorúbb hibahatárokkal.

A topográfiai térképezés nagy lehetőséget jelentett a katonai térképészek részére. Legtöbbjük ekkor alezredes volt, s előbbre már nem léphettek. Ahogy haladt az idő, a katonaságtól eltanácsolták őket, mi pedig szívesen felvettük ezeket az obszitosokat, mert személyükben lettek, akik oktassák az Állami Földmérésnél a mi fiataljainkat a topográfiai térképezésre. A topográfiai térképek 1:10 000, 1:25 000, 1:50 000, 1:100 000 méretarányban készültek.

Manapság nagyon nagy váltást jelent a számítógépes feldolgozás és a digitális térképezés alkalmazása. Ennek a technológiának az átvétele nem kis gond a régiek számára, akik szakmai pályafutásukat még a mechanikus számológépek, sőt a logaritmuskönyv korában kezdték.

Napiaink problémája az, hogy ezek a különféle technológiákkal készült térképek sokszor egymás mellett élnek. Sok helyen elkészültek már a digitális térképek, és az egész országra kiterjedő program nagyon gyorsan halad. Óriási dolog, hogy elküldik nekem például Szombathely térképét egy kis kazettán. Ez hihetetlen változás ahhoz képest, hogy nem is olyan régen csupán egyetlen papíros alapú példány volt abból a térképből. Az a példány, amelyet korábban alkalmasint tojásfehérjével ragasztottak a mérőasztalra, arról készült egy pauszmásolat a kataszter részére, amelyet kartonra ragasztottak, s aztán azon végezték a művelési ágak besorolását. Most pedig úgy állunk, hogy rövidesen egy ilyen tartalmú térkép a körzeti, a megyei vagy a fővárosi földhivatal térképtárából elektronikusan azonnal leihívható lesz.

1980 után kezdtük meg a digitális térképek és a digitális ingatlan-nyilvántartás rendszerét kidolgozni, mégpedig először úgy, hogy külföldi cégek számára írtunk ki pályázatokat. Az első pályázatot olaszok nyerték, akik létrehozta egy olasz munkacsoportot, s ebbe magyar szakértőket is bevontak. Ebben a munkacsoportban – akkor már nyugdíjasként – magam is benne voltam. A második lépcsőben egy német–angol team vette át az egészet; ebben a csapatban is dolgoztam. A pályázatokban mindig az volt a kikötés,

hogy az alkalmazott számítógépnek európai gyártmányúnak kell lennie. Természetesen ahány pályázó volt, mindegyik a saját gyártmányát ajánlotta. Így nem csak a munkájukért kaphattak pénzt, hanem a honi iparukat is támogathatták.

A nagy fordulópontok sorából nem szabad kihagynunk a már említett oktatást sem: ilyen sarokpont volt a földmérőképzés valamennyi szintjének a megszervezése is.

Tanár úr érintette a családját is, a geodézia jövőjét is. Van-e olyan családtagja, aki továbbviszi a szakmát?

Az egyik lányom most már a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumban, az én egykori helyemen dolgozik. Jóformán ugyanaz a feladatköre, ami annak idején az enyém volt. Korábban a Budapesti Geodéziai és Térképészeti Vállalatnál és a Fővárosi Kerületek Földhivatalánál dolgozott, vagyis vannak vállalati és hivatali ismeretei is. Ezt különben fontosnak tartom: mindenkinek, aki térképet készít, azt ajánlanám, töltsön el néhány évet egy földhivatalnál, mert akkor látni fogja, hogy mi az igény a felhasználó részéről.

A vöm is földmérőmérnök. Fehérváron ismerkedtek meg a lányommal; diák-ismeretség. Erre jók a főiskolák: több éven keresztül jól megismerhetik egymást a fiatalok. Nem úgy van, hogy „ez a pofa de jókat mond, ez biztosan jó férj lesz!”

A másik lányom út-vasút vonalon dolgozik. Kapcsolatban van az autópályákkal is; ő is meg a férje is. Vettek már részt olyan szakmérnöki tanfolyamon, ahol én voltam az előadó.

A fiam is földmérési szakterületen dolgozik.

A gyermekeim nem valamiféle szülői irányítás következtében kötöttek ki a műszaki pályán. Akkoriban, amikor a nagyobbik lányom középiskolás korba került én olyan beteg voltam, hogy nem is reméltem, hogy az érettségijéig élek. Arra kértem, hogy menjen közgazdasági technikumba, mert azt gondoltam, hogy akkor utána rögtön mehet valamilyen állásba. Utána mégis rám hárult az, hogy a főiskolai felvételre matematikából és fizikából felkészítsem.

Az egyetemet a második világháború idején végezte. Ez milyen hatással volt a tanulmányaira?

Mint egyetemisták fel voltunk mentve a katonaság alól. Tanulni kellett. A vicc az volt, hogy szerettem volna minél előbb befejezni az egyetemet, de ugyanakkor mégsem volt ösztönző, hogy befejezzem, mert akkor meg elvisznek katonának. Benne volt ez az ellentmondás.

Nyaranként Kolozsváron voltam, oda jöttek át a szüleim. Kolozsvárott lehettem volna a városi mérnök-

ki hivatalban az út-vasút osztálynak a vezetője. Az utolsó évben a romeltakarításban dolgoztam. Akkor kapott egy nagy szőnyegbombázást a város északi része.

Egy hét múlva Désről kaptam az értesítést, hogy a tanulmányi felmentésemet megszüntetik, vonuljak be katonának. Ez 1944 nyarán volt. Akkor még volt hátra jó pár vizsgám. Feljöttem Pestre vizsgázni, de közben Kolozsvárra küldözgették a behívókat.

A Műegyetemet kitelepítették nyugatra. A tanárok egy része itt maradt, a másik része jött velünk. December 8-án indultunk, először Boroszlóba vittek. Ott folytatták az előadásokat. Én is folytattam a vizsgáimat, még végszigorlatot is tettem ott le: Nemesdy tanár úrtól kitűnőt kaptam.

Neki volt egy nagy levezetése, hogy hogyan lehet hosszaljakról keresztaljakra átvinni a nyomatékokat. Nekem ott volt időm tanulni, mert előadásokra nem jártam, hát megtanultam ezt a levezetést. Megyek szigorlatozni. Kérde: „...le tudná-e vezetni, amiről szól a tétele?” Mondom: „Igen.” Le is vezettem neki. Meghökken, elkérte az indexemet, beírta a kitűnőt. Ilyen vizsgám is volt.

A háború után hazajöttem, amint lehetett. Már júniusban itthon voltam. Bementem az egyetemre. Azt mondták, ha vagyunk ketten, akkor lesz végszigorlat. Az egyik évfolyamtársammal még ott összefutottam, ketten jelentkeztünk végszigorlatra. 1945. július 18-án úgy szigorlatoztunk, hogy két vizsgázó volt és négy tanár.

Hogyan látja Tanár úr a geodézia jövőjét, és mit üzen a jövő geodétáinak? Melyik lenne az a három eszköz vagy módszer, amelyet legfontosabbnak ítél a geodézia fejlődése szempontjából?

A numerikus felmérésre való áttéréskor meghatározó szerepük volt a teodolitoknak, majd később a tahimétereknek és a tahiméteres felmérési módoknak. Érdekes módon ez Csehországban például elterjedtebb volt, mint Magyarországon, pedig nekünk itt volt a magyar fejlesztésű tahiméter is, a Szepessy-féle tangenstahiméter.

Amint már az előbb is említettem, óriási lépés volt a számítógépek megjelenése a numerikus feldolgozás terén.

Napjainkban az automatikus térképezés és a digitális térképek jelentik a fejlődés legfontosabb elemeit.

Én azt szoktam mondani a diákjaimnak: nagyon örüljenek annak, hogy tanulhatnak. Nagyon nagy szó ez: a diplomának és a mögötte levő tudásnak igen nagy szerepe van.

Aztán a szakmai tudás elmélyítése mellett nyelvekkel is kell, hogy foglalkozzanak. Legyen két nyelv,

amelyen beszélni tudnak. Ha már kettőt ismernek, könnyebben megy egy harmadik vagy negyedik is.

Ki kell használni az ösztöndíjakat. Higgyék el, hogy ez egy igen nagy lehetőség.

Nem szabad szakbarbárnak lenni. Kell verseket olvasni. Nekünk például otthon több könyvespolcunk van, amelyeken csak verseskötetek sorakoznak.

Szépirodalmat is kell olvasni. Aki meg akarja érteni a második világháborút, az olvassa el Wass Albert „Valaki tévedett” című kötetét.

Kell valamilyen hobbi is. Én például sokat foglalkoztam a történelemmel. Ebből valamiféle kutatás is kialakulhat. Én egy időben a fejembe vettem, hogy valamennyi magyar király temetkezési helyét tudni fogom.

Szeressenek játszani, legyen a játékban örömük. Még ma is irigykedve gondolok arra, hogy valamikor otthon édesapámék kiültek ebéd után az udvarunkba a nagy diófa alá, és kártyáztak. És milyen szenvedélyesen kártyáztak! Leültek, és átadták magukat annak, hogy ők most kártyáznak. Annak, hogy most szórakoznak; ma úgy mondanánk, hogy kikapcsolódnak.

Az nem jó, ha valaki csak a szakmájára gondol egész nap és egész éjszaka! Délután meg este már kapcsoljon ki! Ami érdekl, azt olvassa el. De úgy olvassa el, hogy egy versenynél mondhassa azt, hogy a választott tétel ez, és kicserélem a kapott tételt.

Utazzanak külföldre! Ha utaznak, a legérdekesebb talán annak az utazásnak az előkészítése. Majdnem szebb, mint maga az utazás. Hogyan állítsam össze az útvonalakat; ezt megnézni, azt megnézni! Ehhez sok mindent el kell olvasni. Aztán utazáskor külön örömet jelent, ha felfedez az ember kisebb helyeket, látnivalókat, amiket nem szokás az útikönyvekben emlegetni és ajánlani.

A geodézia jövőjét hogyan látja?

Nagyon jelentősnek és érdekesnek látom! Fontos azonban, hogy ne csak készítsük a térképeket, hanem tudatosítsuk is a társadalomban, hogy hogyan lehet azokat hasznosítani, és hogy a térképek előállításán kívül még mennyi minden más feladatot képes a geodézia megoldani.

Gregorich Zsuzsa és Ládai András Dénes

FÖLDMÉRŐI ETIKAI KÓDEX ÉS VÉLEMÉNYEZÉSE

Az FVM Földügyi és Térképészeti Főosztály a FÖMI feladatául tűzte, hogy – külső szaktekinélyek bevonásával – készítse el a Földmérői Etikai Kódex tervezetét.

Az így készülő Kódex a tervek szerint kettős célt szolgál. Ezek közül az egyik, hogy a honi földmérők a munkájuk kapcsán kapjanak egy áttekinthető összeállítást a társadalom által elvárt magatartási normákról.

A másik cél törvényi előíráshoz kapcsolódik. Ennek megvilágítása érdekében a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 1996. évi LXXVI. törvény, illetve egyes rendelkezéseinek végrehajtására kiadott 21/1997. (III. 12.) FM–HM együttes rendelet 10–12. §-ainak előírásaira szeretnénk hivatkozni. Közismert tény, hogy a napi földmérési munkák jelentős részét ingatlanrendezői minősítéssel rendelkező földmérők végzik. Az ingatlanrendező földmérői minősítést, annak eljárási rendjét és a minősített földmérő a nyilvánfartásból való törlését az említett jogforrások tartalmazzák. A hivatkozott Vhr. 12. § (3) bekezdése szerint szakmai vagy etikai okok miatt, a Minősítő Bizottság döntése alapján, a Földmérési és Távérzékelési Intézet a minősített ingatlanrendező földmérőt írásbeli figyelemzetetésben részesítheti, a minősítést felfüggesztheti, vagy megvonhatja. Az „etikai okok”-ra történő jogszabályi utalás megköveteli a munkakapcsolatokban fontos magatartási elvárások, etikai normák feltárását, összerendezését, mely feladatot legcélszerűbben Kódex formájában lehet végrehajtani. A Kódex kötelező érvényű hatályba léptetése egy újabb jogalkotási feladat lesz.

A Kódex tervezetét a FÖMI elkészítette, és jóváhagyásra felterjesztette az FVM Földügyi és Térképészeti Főosztályra. A szakmai Főosztály a végleges változat jóváhagyása előtt fontosnak itéli a földmérő társadalom széles körével megismertetni az anyagot, kérve annak tételes véleményezését.

Folyóiratunk részéről szívesen támogatjuk az irányító főhatóságot törekvésében, és a tervezet szövegét lapunk hasábjain teljes terjedelmében közreadjuk.

Az írásos észrevételeket a FÖMI gyűjti, és összesítve továbbítja az FVM-be.

(Cím: Farkas István általános főigazgató-helyettes; 1149 Budapest Bosnyák tér 5.

E-mail: szabo@fomigate.fomi.hu)

Kérjük tisztelt Olvasóinkat, hogy véleményükkel segítsék egy szakmailag is jól, körültekintően megalapozott Etikai Kódex elkészítését és kiadását.

Szerkesztőbizottság

A KÓDEX (TERVEZET)

*„A határkő: embertársad mezsgyekövét,
amelyet az ősök raktak le,
ne tedd odébb örökséged határánál.”
Mózes Törvénykönyve 19. szakasz 14. vers*

*„Átkozott, aki elmozdítja
az ő felebarátjának határát.”
Mózes Törvénykönyve 27. szakasz 17. vers*

1. Bevezető

A társadalom több évtizedes problémája, hogy hogyan lehet biztosítani a rendkívül változatos tevékenységet végző és eltérő érdekektől vezérelt emberek vagy embercsoportok együttélését akár kisebb, akár nagyobb közösségekben. Annak érdekében, hogy a földmérők nagy családja megfeleljen az egyéni és társadalmi elvárásoknak, helyesnek és szükségesnek látszik megfogalmazni, milyen magatartást várunk el a földmérőktől ahhoz, hogy megbecsült, hasznos tagjai legyenek hazánknak.

A társadalmi együttélés szabályait az etika (erkölcstan) tudománya foglalja magában. A társadalom nagy része úgy gondolja, hogy az etikai magatartás az embereknek veleszületett tudásuk, azt nem kell sem összefoglalni, sem tanítani, az magától adódik, vagy esetleg az emberek egymástól megtanulják. Pedig ez nem így van. Ezeket a szabályokat – legalábbis a legfontosabbakat – helyes egy-egy társadalmi csoport, szakma sajátosságaira összpontosítva összefoglalóan, etikai kódexben ismertetni, és ezzel iránymutatást adni a helyes, követendő magatartásra.

A földmérői etikai kódex bizalom erősítő mű, mert segítségével az egyén feltételezheti, hogy a többi földmérő is hasonló magatartási elveket vall, és követ, mint ő. A honi gyakorlat mellett ennek különös jelentősége van a nemzetközi együttműködésben végzett munkáknál is. Nem mindegy ugyanis, hogy a különböző nemzetek fiaiban hogyan vélekednek a becsületességéről, az igazságosságról, az adott szóról, az emberiségről, a határidők betartásáról és a többi etikai követelményről. Ezért készülnek időnként nemzetközi etikai kódexek is.

Az etika szabályait a bölcselők már az ókornak a múltba elvesző évszázadaiban igyekeztek megfogalmazni, természetesen a maguk természete, jelleme, életfelfogása, hajlama szerint.

A legrövidebben Hippokratész fogalmazta meg az etikát azzal a követelménnyel, hogy „ne árts”. Mózes mintegy háromezer-ötszáz évvel ezelőtt a „Kivonulás”, illetve a „Törvénykönyv” című könyveiben ismerteti a Tízparancsolatot, melynek első három parancsa az Is-

tennel való kapcsolatot, a többi hét parancs pedig az emberek egymáshoz való viszonyulását igyekszik szabályozni, rövid és nagyon szabatos fogalmazásban. Ezt a Tízparancsolatot a két szeretet-parancsolatban még rövidebb formában is ismerjük. Az első Isten szeretetét, a második az embertársak kölcsönös szeretetét hirdeti.

Érdekes, hogy ezer évvel később, a Mózes könyvében szereplő etikai törvények nem jelentek meg a görög és római filozófusok témáiban. Pedig a filozófusoknak hatalmas etikai hagyatékuk van; íme egy-egy mondat a legnevesebb filozófusok gondolataiból.

Szókratész: „A filozófia megmutatja, hogy hogyan kell élni.”

Arisztotelész: „Az ember fő törekvése a boldogság, mindent meg kell tenni, ami biztosítja a boldogságot, azt azonban kerülni kell, ami megsemmisíti a boldogságot. Az erény olyan képesség, amely megszerzi és megtartja a jót. Fő erények: az igazságosság, bátorság, bölcsesség és még egy egész sor.”

Szent Ágoston: „Az erkölcsi élet alaptényezője a szeretet, döntő jelentőségű az akarat.”

Végül meg kell említeni azt a nagyon fontos megálapítást, hogy „nem az a bölcs, aki sok mindent ismer, hanem az, aki tudja, hogy adott helyzetben mit kell tenni”.

A Földmérői Etikai Kódex célja

A Kódex kettős céllal készült. Az egyik cél az, hogy a földmérők kapjanak egy áttekinthető összeállítást azokról a magatartási normákról, amelyeket a társadalom elvár tőlük a munkájuk végzése kapcsán.

A másik cél egy törvényi kötelezettségből adódik. Ismeretes, hogy a napi földmérési munkák jelentős részét ingatlanrendezői minősítéssel rendelkező földmérők végzik. Az ingatlanrendező földmérői minősítést, annak eljárási rendjét és a minősített földmérő törlését a nyilvántartásból a földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 1996. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Fttv.) egyes rendelkezéseinek végrehajtására kiadott 21/1997. (III. 12.) FM–HM együttes rendelet 10–12. §-ainak előírásai tartalmazzák. A 12. § (3) bekezdése szerint szakmai vagy etikai okok miatt, a Minősítő Bizottság döntése alapján, a Földmérési és Távérzékelési Intézet a minősített ingatlanrendező földmérőt írásbeli figyelmeztetésben részesítheti, a minősítést legfeljebb két év időtartamra felfüggesztheti, vagy a minősítést megvonhatja. Mivel az „etikai okok” nagyon változatosak és sokféleképpen értelmezhetők (előfordulhat például, hogy a bíráló egy adott cselekményt nem is tekint etikai vétségnek), a jelen összefoglalás – mint Földmérői Etikai Kódex – felsorol egy sor magatartási elvárást, melyek betartása fontos a munkakapcsolatokban.

Az etika a társadalomban jön létre és témája a társadalmon belüli kapcsolatok során kialakuló norma, magatartás. Ezért e Kódex azt vizsgálja, hogy – figyelemmel a hivatásból adódó sajátosságokra – a földmérői tevékenység során kivel, milyen szakmai kapcsolatok alakulnak ki, és ebben a kapcsolatban mi az elvárt, követendő magatartás. A Földmérői Etikai Kódex ugyanakkor a földmérőkre egyéb jogviszony alapján vonatkozó (köztisztviselői, kamarai stb.) etikai előírásokat nem érinti, az átfedéseket mellőzni igyekszik.

Az etikai szabályok, normák megsértése etikai vétés, melynek súlyosságát a vétés tárgya, az érintettek száma, a cselekedet vagy mulasztás következményei és egyéb körülmények alapján, az eljáró etikai testület esetenként határozza meg.

2. Fogalom meghatározások

Állami alapadat

Az Fttv. 5. §-ának (1) bekezdése értelmében az állami alapmunkák során keletkezett adatokat és az elkészített térképeket, azok vizsgálatát, minősítését és állami átvételét követően – az állami földmérési alaptérkép tekintetében a 10. § (1) bekezdésében foglaltak szerint – földmérési és térképészeti állami alapadatként kell kezelni.

A (2) bekezdés szerint a sajátos célú földmérési és térképészeti tevékenység során keletkezett adatok és térképek állami átvételi vizsgálat alapján kapott minőségi tanúsítást követően válnak állami alapadattá.

A (3) bekezdés előírja, hogy az állami alapadatokat, valamint a külön jogszabály szerint megállapított hivatalos földrajzi neveket az állami alapmunkák és alapfeladatok végzése és ellátása, illetve a sajátos célokat szolgáló földmérési és térképészeti munkák végzése során – a munka jellegétől függően – fel kell használni.

Az Fttv. 10. §-ának (1) bekezdése értelmében az állami földmérési alaptérkép (a továbbiakban: alaptérkép) az egységes országos térképrendszerben készült olyan nagy méretarányú térkép, amely állami alapadatként tartalmazza a közigazgatási határokat, a földrészleteket, azok határvonalait, helyrajzi számait és egyéb azonosítóit, művelési ágait, a művelés alól kivett területeket, a földrészleteken lévő épületeket és a névrajzot. Tartalmazza továbbá a szakmai szabályzatokban foglalt módon a különféle építményeket és létesítményeket. Az alaptérképhez a földrészletek területi adatait tartalmazó területjegyzék tartozik.

3. Az Etikai Kódex hatálya

Alanyi hatály:

Az Etikai Kódex hatálya azon földmérői jogosultsággal rendelkező természetes és jogi személyekre, gazdálkodó szervezetekre, valamint jogi személyiség-

gel nem rendelkező szervezetekre terjed ki, akik/amegyek állami alapadatot előállítanak, kezelnek, annak változását eredményező, illetve földhivatal részére leadandó munkarész-készítési kötelezettséggel járó földmérési tevékenységet végeznek, ilyen munkálatokban részt vesznek, annak változásvezetését végzik, továbbá a változási munkarészek minőségét tanúsítják.

Tárgyi hatály:

Etikai vétséget követ el az a földmérő, aki az Fttv. hatálya alá tartozó tevékenység végzésére vonatkozó jogszabályban, valamint szabványokban, szakmai szabályzatokban előírt kötelezettségét megszegi, vagy e tevékenység etikai szabályait megsérti.

Az etikai eljárás rendjéről, az alkalmazható szankciókról külön jogszabály rendelkezik.

4. Általános etikai követelmények

A földmérési tevékenység évezredekre tekint vissza. Kezdetben más tevékenységek keretében jelent meg, majd fokozatosan önálló hivatásként, szakmaként is helyet kapott a társadalmi munkamegosztás széles skáláján.

A földmérő az emberi környezet formálásának operatív szakembere. A társadalmi-gazdasági környezet geometriai rendjének felelőse, alapot nyújt tervek elkészítéséhez, a természetben kitűzi azokat, majd térképezi a megvalósult állapotot. Tevékenysége kézzel foghatóan jelen van az infrastruktúra kialakításában, a mezőgazdaságban, a közlekedésben, az iparban, a városépítésben, a közigazgatásban, az informatikában stb. Mindehhez képzett, társadalmi helyüket és szerepüket jól ismerő és tudatosan vállaló földmérő szakemberekre van szükség.

A munkavégzés szövevényes kapcsolatok, úgynevezett relációk létét feltételezi, amelyben nem nélkülözhető a helyes felismerés, az öntudatos magatartás, a valódi érdekek okos, körültekintő meghatározása és folyamatos törekvés a haza és a nemzet szolgálatára, az erkölcsi jó megvalósítására. Ehhez olyan földmérőkre van szükség, akik az alapvető erkölcsi értékek birtokában vannak, akik tudatosan vállalják annak felelősségét, hogy bennük a nemzet egésze – mint emberekben és mint szakemberekben – megbízik.

Az előírt szakképzettség nélkül végzett földmérési tevékenység etikai vétésnek minősül. Etikai vétséget követ el az ingatlanrendező földmérő minősítéssel nem rendelkező, illetve a minősítés ideiglenes visszavonásának hatálya alatt álló földmérő, aki ilyen munka minőségét tanúsítja.

Etikai vétséget követ el a földmérő, ha a munkavégzésre vonatkozó, érvényben levő jogszabályokban, szabványokban, szakmai szabályzatokban előírt követelményeket neki felróható okból nem tartja be.

Etikai vétségnek minősül a földmérési és térképészeti állami alapadatok jogosulatlan, illetve az adat-szolgáltatás során meghatározott céltól eltérő célú felhasználása.

5. Közsférában dolgozó földmérők szakmai etikai követelményei

5.1 Az érintettek körének meghatározása

Érintett minden természetes személy, akire a köztisztviselői törvény, illetve a közalkalmazotti törvény hatálya kiterjed, és állami alapadatokkal foglalkozik.

5.2 Alapvető elvek

5.2.1 Összeférhetetlenség és kizárási ok

A Köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvényben (továbbiakban Ktv.) előírt összeférhetlenségi szabályok, valamint az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (a továbbiakban: Áe.) szerinti kizárási ok megsértése etikai vétségnek is minősül.

5.2.3 A munkáltatói jogokat gyakorló személy és a munkavállaló közötti etikai elvárások

1. A munkáltatói jogkörrel rendelkező vezetőnek biztosítania kell dolgozója számára, hogy a rá vonatkozó jogszabályok előírásait betartva, legjobb tudása szerint legyen képes feladata ellátására. Ennek érdekében a vezetőnek meg kell teremtenie az ehhez szükséges tárgyi és személyi feltételeket, valamint biztosítania kell a továbbképzés lehetőségét.

2. A munkavállalónak a munkáltatói jogokat gyakorló vezető által biztosított feltételek mellett mindent meg kell tennie azért, hogy legjobb tudását adva feladatát az elvárt szakmai színvonalon, határidőre, a törvényességet mindig betartva úgy teljesítse, hogy munkája miatt se a felettesei, se az ügyfelek részéről megalapozott kifogás ne merülhessen fel.

5.2.3.1 Munkahelyen a magántevékenységgel kapcsolatos etikai elvárások

1. A közsférában dolgozó földmérő munkaidőben földmérési magántevékenységet nem végezhet, magánügyfeleket nem fogadhat.

2. A közsférában dolgozó földmérő nem végezhet olyan jellegű földmérési magántevékenységet, amely munkaköri feladatainak ellátásával összefügg, vagy valamilyen módon ahhoz kötődik. Kerülni kell még a látszatát is annak, hogy az ügyfelek a magántevékenységet hivatali tevékenységnek minősíthessék.

5.2.3.2 A hatósági földmérés tevékenységgel összefüggő etikai elvárások

A hatósági (hivatali) földmérési tevékenység során – az érvényben lévő, kapcsolatos jogszabályok ismerete és betartása mellett – elvárható az ügyfélcentrikus magatartás, ami a gyors, pontos, szakszerű és emberesleges ügyintézésen túl azt is jelenti, hogy az érdeklő-

dők részére közérthető felvilágosítással kell szolgálni, továbbá az ügyfeleket felesleges bírósági eljárás kezdeményezésére készíteni, arra biztatni nem szabad.

5.2.3.3 Munkahelyi magatartással kapcsolatos elvárások

1. A köztisztviselő és közalkalmazott földmérőnek az ügyfelekkel szemben tanult, művelt emberhez méltó magatartást kell tanúsítani, melynek fontos eleme a türelem és a megértés. Etikai elvárás az információ szűkszerű gyors áramoltatása, továbbá a szakmai kérdésekben megalapozott és optimális időben történő döntések meghozatala. A beosztottat és felettesét kölcsönös szakmai tájékoztatási kötelezettség terheli.

2. Szakszerűtlen és közérthetőséget nélkülöző tájékoztatás adása, valamint a köztisztviselőnek felróható hibás döntés etikai vétség.

5.2.3.4 Pártatlanság, tárgyilagosság és emberieség

Alapvető elvárás, hogy a döntéseket a törvényesség keretein belül szakmai és emberieségi szempontok vezessék. A földmérő a munkáját tárgyilagosan, a jogszabályok, szabványok és szakmai szabályzatok előírásainak betartása mellett, legjobb szakmai tudása alapján végezze. Ne adjon teret olyan befolyásolásnak, hogy a pártatlansága megkérdőjelezhető legyen.

5.2.3.5 Titoktartás

1. A közsférában dolgozó földmérő tevékenysége során a titoktartás szabályaira vonatkozó előírásokat tartsa be, az általa megismert titkos és bizalmas információkat ne hozza illetéktelenek tudomására. Gondoskodjon arról, hogy ezt munkatársai, beosztottai se tegyék meg.

2. Mindez vonatkozik a tevékenysége során tudomására jutott – üzleti titokként kezelendő – adatokra is.

5.2.3.6 A szolgálati út betartása

A földmérőnek munkája során a szolgálati utat feltétel nélkül be kell tartania. A vezető beosztású földmérőre fokozottan érvényes az a szabály, hogy a hozzá továbbításra érkező iratokat (feljegyzés, kérelem, panasz, válaszigények stb.) el kell juttassa a címzetthez (pl. hivatali feletteséhez, főhatóságához), amennyiben szükséges a véleményével, javaslatával együtt. Véleménye kialakítása során csak ellenőrzött információkat használjon fel.

5.2.3.7 Közszerepléssel kapcsolatos etikai elvárások

1. A földmérő közszereplései során (figyelemmel a jogosultságára is) mindig tartsa szem előtt a szakmája érdekeit, azt nyilatkozataival ne járassa le. Ugyanígy tartsa szem előtt a munkáltatója érdekeit is. Csak olyan nyilatkozatot tegyen, amivel szakmájának és

munkahelyének tekintélyét növeli, elismertségét és ismertségét elősegíti.

2. Bíráló felvetések esetében elvárható, hogy a problémák okával szakmailag, gazdaságilag és szervezetenként is tisztában legyen, és lehetőleg a megoldásra is tudjon javaslatot tenni. Közszereplései során és publikációiban kerülje – felhatalmazás hiányában – a hivatalos állásfoglalás látszatát keltő nyilatkozatokat.

3. Különösen vonatkozik mindez a hazai és nemzetközi konferenciákon, médiában történő szereplésre (előadások, publikációk, interjúk stb.).

5.2.3.8 *Vállalkozókkal mint ügyfelekkel szemben tanúsított elvárható magatartás*

1. A köztisztviselő földmérőnek a vállalkozókkal szembeni kötelezettségeit jogszabályok és szabályzatok írják elő, melyek megsértése etikai vétség. Ismerje az adott munkafolyamatot, döntései feleljenek meg a szakmai elvárásoknak, azok végrehajthatók legyenek.

2. A vállalkozóktól egyformán követelje meg a jó minőségű munkát. Senkit ne helyezzen a másik elé baráti viszony, egyéni szimpátia vagy egyéb ok miatt, legyen pártatlan, szakszerű, tárgyilagos.

3. A vállalkozók részére hibás vagy téves adat kiadása, megalapozatlan szakmai vélemény adása, valamint a szakhatósági állásfoglalások, a vizsgálatok és záradékolások határidejének – köztisztviselőnek felróható okból történő – túllépése etikai vétség.

5.2.3.9 *Személyiségi jogok védelme*

A földmérő munkája során hozzájuthat olyan adatokhoz, melyekkel visszaélve a személyiségi jogokat megsértheti. A személyiségi jogok megsértése jogszabályba ütközik és etikai vétség is.

5.3 Sajátos elvárások

5.3.1 *Gyors és pontos ügyintézés, adatszolgáltatás*

1. A köztisztviselő földmérő köteles az adott feladatra vonatkozó jogszabályok és szakmai szabályzatok előírásait maradéktalanul betartani. Amennyiben módjában áll az intézkedéseit határidőn belül tegye meg.

2. A közsférában dolgozó földmérő felelős az adatok pontos és gyors kiszolgáltatásáért. Ha ez akadályba ütközik, mindent meg kell tennie annak elhárítására, az akadályt közölje munkahelyi vezetőjével és amennyiben indokolt, az ügyféllel.

5.3.2 *Hitelrontás*

1. A köztisztviselő földmérő tevékenysége során vizsgálja, és minősíti az illetékességi területén dolgozó földmérők által készített munkarészeket. Ennek során a vállalkozók munkájának minőségéről információk birtokába jut. Ezek alapján a vállalkozó munkájáról tájékozottsággal rendelkezik, amellyel nem élhet vissza. A kialakított véleményének terjesztése etikai vétség.

2. Nem minősül etikai vétségnek a bizonyítékokkal alátámasztott hivatalos nyilatkozattétel (pl. referencia).

5.3.3 *Információ eltitkolása, illetve kiszivárogtatása*

1. A földmérő köteles tartózkodni a hivatali tevékenysége során tudomására jutott információk és adatok felhatalmazás nélküli közlésétől (kiszivárogtatásától). Nem titkolhat el, és nem szivárogtathat ki olyan információt, amely akár az ügyfelek, akár hivatala kárára lenne.

2. Etikátlan az olyan információ eltitkolása vagy visszatartása, amely az ügyfelet jogosan megilleti.

5.3.4 *Szakmai továbbképzés, ismeretek korszerűsítése*

1. A földmérő a feladatköréhez kapcsolódó tevékenység minél szakszerűbb és pontosabb végzése érdekében folyamatosan képezze magát. Ezt felelősen elő kell segíteni.

2. A megfelelő ismeretek hiánya hátrányosan nem befolyásolhatja a munkavégzését (pl. nem naprakész felkészültsége miatt képtelen a korszerű technikával készült mérések vizsgálatára, záradékolására).

6. Földmérő vállalkozók etikai normái

6.1 A vállalkozói szolgáltatások reklámozásával kapcsolatos etikai normák

1. A reklám valótlan állításokat és teljesíthetetlen ígéretek nem tartalmazhat.

2. Etikátlan más vállalkozó tevékenységének, szolgáltatásának, termékének hitelrontó beállítására révén érdemtelen előnyökre törekedni.

3. Etikátlan olyan szolgáltatást reklámozni, melynek teljesítése jogszabályba ütközik (pl.: hivatali ügyintézésben soronkívüliséget ígérni, vállalni).

6.2 Vállalkozó és a megbízója közötti etikai elvárások

A vállalkozó a megrendelő igényeinek kielégítését – amennyiben az nem ütközik jogszabályba, szabványba vagy szakmai szabályzatba – tevékenysége szempontjából tekintse meghatározónak, és ne adjon okot kifogásra, elégedetlenségre, elmarasztalásra.

6.2.1 *Szaktudást vagy szakképesítést meghaladó vállalás tilalma*

Etikátlan vállalásnak minősül az, ha a földmérő olyan feladatot elvégzésére vállalkozik, mely területen nincs kellő jártassága vagy szakképzettsége.

6.2.2 *Tájékoztatási kötelezettség*

1. A megrendelőt minden olyan tényről vagy eseményről tájékoztatni kell, amely a vállalt feladatot teljesítését a megrendelő szándékától eltérően módosítaná. A tájékoztatási kötelezettség a munka vállalásától a munka teljes befejezéséig fennáll. Tájékoztatási kötelezettség alá tartozik az is, ha a megbízott a megbízást átvállalkozónak továbbadja.

2. A földmérés körültekintően, tárgyilagosan és szakmai megalapozottsággal adjon felvilágosítást és tanácsot a célt legjobban szolgáló eljárásról, a lehetséges megoldásokról. Kötelessége a megrendelőt figyelmeztetni, ha bizonytalan kimenetelű a feladat, amely felesleges kiadásokhoz és indokolatlan peres eljárásokhoz vezethet.

3. A megrendelőt fel kell világosítani a teljesítést befolyásoló szakmai előírásokról, a földügyi és a kapcsolódó szakigazgatás eseti előírásairól (numerikus eljárás, alappont-sűrítési kötelezettség, hibahatárok stb.). A tűrőhatárok alkalmazása nem szolgálhatja egyoldalúan a megbízó érdekeit.

4. A vállalkozónak fel kell hívnia a megrendelő figyelmét arra, hogy a vállalkozó által készített termék vagy a nyújtott szolgáltatás nem helyettesíti a vonatkozó jogszabályokban előírt szakhatósági cselekményeket, és esetenként a megrendelő érdekeinek érvényesítése további eljárást igényelhet.

6.2.3 Hibás és késedelmes teljesítés

A hibás és késedelmes teljesítés polgári jogi kategória, etikai vonzata akkor van, ha annak okai a vállalkozónak felróhatók. Tartózkodni kell minden esetben a hibás vagy késedelmes teljesítéstől. Hibás teljesítés esetén a hiba kijavításával felmerülő többletköltség áthárítása a megbízóra etikai vétségnek minősül. A hiba kijavítását az adott körülményekhez képest a lehető legrövidebb idő alatt kell elvégezni. Ha a késedelem már előre látható, akkor arról és annak okairól a megbízót haladéktalanul tájékoztatni kell.

6.2.4 Munkavégzés

1. A megbízás teljesítését a szerződésben rögzített kezdési időpont szerint meg kell kezdeni.

2. A helyszíni munkálatok idejéről a megrendelőt, szükség esetén a szomszédokat és/vagy érintetteket előzetesen (célszerűen írásban) értesíteni kell.

3. A helyszíni munkavégzés során az eljáró földmérőnek tartózkodni kell a rendzavarástól, illetve a károkozástól.

4. Minden előre nem látott, a teljesítési határidőt befolyásoló akadályt a megrendelővel haladéktalanul közölni kell.

6.3 A vállalkozók egymással szembeni etikai elvárásai

6.3.1 Tisztességes verseny (vállalkozói díj és határidő)

1. A vállalkozóktól elvárható, hogy a vállalkozói díjat az elvégzendő munkával arányosan állapítsa meg. Az árképzését lehetőség szerint tegye átláthatóvá.

2. A konkurencia letörése érdekében eleve veszteséges vállalkozói díjat megállapítani nem szabad, etikailag elfogadhatatlan. A tisztességtelen piaci magatartást tiltó jogszabályok előírásait minden esetben figyelembe kell venni.

6.3.2 Más adatainak és szellemi termékének sajátként való feltüntetése

Etikai vétségnek minősül más adatainak, mérési eredményeinek vagy szellemi termékének sajátként történő feltüntetése és értékesítése, függetlenül attól, hogy a cselekmény kimutatható anyagi előnnyel jár-e vagy sem, illetve sért-e jogszabályokat vagy sem.

6.3.3 Információ elhallgatásának és a megtévesztésnek tilalma

Minden olyan információ elhallgatása etikai vétségnek minősül, melyből más vállalkozónak, illetve harmadik félnek kára származik, vagy ennek okaként hibás vagy késedelmes teljesítés következik be. Etikai vétségnek kell tekinteni az olyan információ kifürkészését, terjesztését, amely más vállalkozó, illetve harmadik fél üzleti titkait sérti, vagy azt hátrányos piaci helyzetbe hozza, illetve a hatóság és a piac szereplőinek megtévesztésére irányul.

6.3.4 Szakmai lejárattás, hitelrontás

1. Amennyiben a vállalkozó munkája során vagy azzal összefüggésben másik földmérő személy vagy szervezet szakmai tevékenységéről megállapításokat tesz, törekedjen a szakszerűsége, a tárgyilagosságra és a tényszerűsége.

2. Nem ellenőrizhető forrásból származó információk alapján – se negatívan, se pozitívan – ne nyilatkozzon.

6.3.5 Megbízás, szerződéskötés

A munkafeladatra vonatkozó fontos adatokat (megbízó, helyszín, munkafajta, technológia, vonatkozó jogszabály és szakmai szabályzat, eseti hatósági előírások, végtermék, kezdési, teljesítési, ellenőrzési és javítási-határidők, ár, kötbér, jogvita elbírálására illetékes bíróság stb.) – írásos formában – megbízásba vagy szerződésbe (a továbbiakban: szerződés) kell foglalni. Az eredeti szerződéstől való eltérést újabb írásos és kölcsönösen elfogadott módosító dokumentumban kell rögzíteni.

6.3.6 Referencia munkák

1. A korábban végzett, eredményesen zárult, elfogadott saját munkák alapján összeállított dokumentáció ne legyen megtévesztő. A dokumentáció minden esetben tartalmazza a munka megrendelőjét és minősítését is.

2. A dokumentáció nem sérthet üzleti érdekeket és személyiségi jogokat.

3. Amennyiben a dokumentált munkákban a vállalkozó csak részfeladatokat végzett, erre az anyagban utalni kell.

6.4 Vállalkozó és a földmérési érdekvédelmi, illetve civil szervezetek kapcsolatára vonatkozó etikai elvárások

1. A földmérési érdekvédelmi szervezetek a szakmai közösségért, a közösség tagjai jogainak érvényesítéséért fejtik ki tevékenységüket. Elvárható a földmérők-

től, hogy azokkal szemben megfelelő tiszteletet, segítséget és támogatást tanúsítsanak.

2. A földmérési és térképészeti civil szerveződések nemzetközi kapcsolatokban is képviselik a hazai szakmai társadalom egészét, illetve esetenként annak különböző szakterületeit, és népszerűsítik a magyar tudományos és operatív eredményeket. Elvárható a földmérőktől, hogy e szervezetek munkáját lehetőségeiktől függően segítsék.

6.5 A vállalkozó földmérő kapcsolata a földmérési és egyéb hatóságokkal

6.5.1 Kapcsolat a földmérési hatóságokkal

1. A földmérési hatóságokkal szembeni kötelezettségeket jogszabályok tartalmazzák. Ezen túlmenően állandóan szem előtt kell tartani, hogy a földmérési hatóságok az illetékességi területükön a földmérés és térképészet szakigazgatási szervei, a szakterület helyi gazdái, amelyek – a szolgáltató állam elveinek megfelelően – államigazgatási feladatokat látnak el, és közszolgálatot teljesítenek. Ezért azokkal szemben őszinteség, szakmai korrektség várható el, mely tanácsaik és előírásaik betartásával, ajánlásaik elfogadásával jár együtt.

2. Fel kell ismerni, hogy a hatóság és a vállalkozó érdekei között szoros kapcsolat van: a hatóság jogszerű magatartással megkönnyíti a vállalkozó munkáját, és segíti megélhetését, a vállalkozó pedig jó minőségű munkájával biztosítja az állami alapadatok színvonalas szolgáltatásának műszaki hátterét.

3. El kell kerülni a hatóság megvesztegetési kísérletének még a látszatát is. Mind a meghiúsult kísérlet, mind a sikeres próbálkozás olyan súlyos etikai vétés, mely a vállalkozóra, illetve a hatósági személyre büntetőjogi következményekkel is járhat.

6.5.2 Kapcsolat az egyéb hatóságokkal

1. A földmérőnek az egyéb hatóságokkal (építészeti hatóság, adóhatóság, önkormányzati szervek stb.) való kapcsolatát jogszabályok határozzák meg. A kapcsolatrendszer igen sokrétű lehet, de általános szempont, hogy azon belül a helyes magatartási formák (és normák) érvényesüljenek. A magatartási formák jó megválasztásával az esetleges problémák zöme könnyebben hidalható át, mint olyan esetekben, amikor a hatóság azt tapasztalja, hogy a vállalkozó rossz úton jár, vagy szándékosan félrevezeti.

2. A korrupció és annak kísérlete súlyos etikai vétés, ahogy ezt az előző pont is rögzíti.

7. Az igazságügyi földmérő szakértővel szembeni etikai elvárások

1. A jogszabályba ütköző, tisztességtelen vagy erkölcstelen célú megbízást utasítsa vissza, ilyen vonat-

kozású kérdésekre a szakértői véleményében ne válaszoljon.

2. Különös figyelmet fordítson arra, hogy tevékenysége során szakértői kompetenciáját ne lépje túl. Szakmai kompetencia hiányára való hivatkozással utasítsa vissza minden olyan megbízást, amely nem tartozik a szakértői kijelölésében meghatározott kompetencia-körébe. Indokolt esetben megfelelő kompetenciával rendelkező társszakértő kirendelése vagy együttes szakvélemény adásának elrendelése kezdeményezhető.

3. Szakmai publikációkban a konkrét megbízásokkal kapcsolatos tapasztalatokat azonosításra alkalmatlan formában használjon fel.

4. A szakértői vélemény elkészítéséhez a szakértő köteles az ügyben felhasználható minden adatot, munkarészt és okiratot bármilyen forrásból (földhivataltól, bíróságtól, ügyfelektől stb.) beszerezni, illetve a beszerzést megkísérelni.

5. A szakértői véleményben rögzíteni kell, ha a szakértőnek tudomása van valamely lényeges adat, munkarész, okirat létezéséről, de azt bármilyen okból nem tudta beszerezni.

6. Nem róható fel az igazságügyi földmérő szakértőnek, ha a szakvéleményben megjelölt, rendelkezésre nem álló dokumentum az esetlegesen megismételt eljárásban vagy másik szakértő eljárásában már rendelkezésre áll, és eltérő megállapítást eredményez.

7. Ha a szakértői feladat teljesítésének előfeltétele valamilyen hatósági eljárás jogerős befejezése (pl. felmérési, térképezési, illetve területszámítási hiba kiigazítása), ezt a kirendelő hatóságnak haladéktalanul be kell jelenteni.

8. A szakvéleményben közölt szakmai megállapításokkal kapcsolatban azt is közölni kell, hogy melyeket állapította meg a szakértő teljes bizonyossággal, illetve, hogy a nem teljes bizonyossággal közölt megállapítások milyen valószínűséggel értendők.

9. A földmérő szakértői véleményben a számszerű adattal (méret, területnagyság stb.) kapcsolatban meg kell adni a kimunkált adat pontosságára, műszaki megbízhatóságára vonatkozó mérőszámot is. Indokolt esetben a relatív és az abszolút megbízhatóságra külön-külön értékek is megadhatók.

10. A földmérő szakértői megbízás teljesítése során (pl. közös tulajdon használati rendje, tulajdonközösség megszüntetése) egyidejűleg több különböző változat is kidolgozható. Több változat kidolgozása esetén az egyes változatok közötti eltérésekre fel kell hívni a figyelmet, és tárgyilagosan értékelni kell az egyes változatok előnyeit és hátrányait is.

11. A szakértői véleményben felhasznált, más szakértőtől származó vagy szakirodalomból átvett megállá-

pításokat, dokumentumokat vagy dokumentum részleteket csak a forrás megjelölésével szabad közzélni.

12. A földmérő szakértői szakvéleményben tételesen, azonosításra alkalmas módon meg kell jelölni a felhasznált, illetve rendelkezésre álló dokumentumokat, térképeket, műszaki munkarészeket stb. A felhasznált adatokat, munkarészeket, egyéb dokumentumokat, illetve azok másolatát meg kell őrizni, és igény esetén rendelkezésre kell bocsátani.

MÜNCHENI NYILATKOZAT: A BIRTOKRENDEZÉS MINT A VIDÉKFEJLESZTÉS ESZKÖZE KÖZÉP- ÉS KELET-EURÓPA ORSZÁGAIBAN¹

A Münchener Nyilatkozat megfogalmazói

A Münchener Nyilatkozatot olyan országok (23) társadalmának, kormányainak, oktatási és kutatási intézményeinek, valamint nemzetközi szervezeteinek képviselői fogalmazták meg, akiket egyaránt érint a birtokfelaprózódás és annak a vidékfejlesztésre gyakorolt hatása Közép- és Kelet-Európa (KKE), valamint a FÁK országokban.

A szakemberek 2002. február 25. és 28. között Münchenben jöttek össze, hogy megvitassák ezeket a kérdéseket, kifejezzék aggodalmaikat, és – korábbi kezdeményezésekre építve – megoldásokat találjanak.

Az elmúlt időszak témába vágó kezdeményezései közé sorolhatók: a bécsi konferencia sorozat a tulajdonjog fejlesztéséről és fenntartásáról Közép- és Kelet-Európa országokban (1999, 2000); a potsdami Vidék 21. c. konferencia (2001); a bonni konferencia a földhöz jutásról (2001).

A legfőbb aggodalmak:

A müncheni találkozó résztvevői megvizsgálták KKE, valamint a FÁK országokban végbe menő birtokfelaprózódás különböző tapasztalatait és távlatait.

A birtokfelaprózódás a földreform-folyamat – a vitathatatlanul jelentős eredmények ellenére – mellékhatásaként lép fel. Károsan befolyásolja a magán és állami beruházásokat, a fenntartható gazdasági növekedést és társadalmi haladást, nem utolsósorban a természeti erőforrásokat.

A kevésbé kedvező helyzetű és leginkább elmaradott régiók, melyeknek gazdasága még mindig a mezőgazdaságtól függ

- negatív növekedést,
- emelkedő munkanélküliséget és
- fokozódó vidéki szegénységet mutatnak.

Ezek következtében pedig a súlyos társadalmi és gazdasági széthullás veszélye fenyeget, és széleskörű csalódottság jellemző a helyi szereplők és érintettek körében.

A mezőgazdasági szektort ellentétes módon érinti a birtokfelaprózódás. Annak ellenére, hogy a birtokpolitika és annak reformjai a régiókn belül igen változatosak, Albánia, Bulgária, a Cseh Köztársaság, Grúzia, Horvátország, Jugoszlávia, Lettország, Litvánia, Magyarország, Örményország, Románia, a Szlovák Köztársaság és Szlovénia mind igazolják azt az aggodalmat, hogy a gazdaságok többsége versenyképtelen, mivel a gazdaságok kis területen termelnek (1–2,5 ha). Jellemző ezekben az országokban az egy tulajdonoshoz tartozó parcellák elszórtsága. A parcellákat méretük mellett gyakran alakjuk is alkalmatlanná teszi a mezőgazdasági művelésre. Ennek következtében a gazdák csak nehezen tudnak korszerű termelési eljárásokat bevezetni, gépesíteni és megfelelő technológiákat felhasználni. A legtöbb egyéni gazdálkodó arra szorítkozik, hogy egyéni szükségletekre termeljen, és nem tud részt venni a kereskedelmi célú termelésben. Ez elvándorláshoz és a gazdasági területek elhagyásához vezet, különösen a piacokhoz távol eső területeken.

A kisméretű és felaprózódott birtoktestek akadályt képeznek a táj-és területrendezésben, különösen közigazgatási, földhasználat-tervezési és földügyi-igazgatási szempontból. Mindez gátolja a vidéki térségek regionális fejlesztési politikáját, stratégiáját, valamint a vidéki életkörülmények javítását célzó programok és projektek megvalósítását.

A birtokrendezés: kapu a fenntartható vidékfejlesztéshez

A birtokrendezés fő célja a gazdák földbirtokainak fejlesztése oly módon, hogy gazdaságukat a lehető legkisebb számú földrészletre koncentrálják, és szükség esetén a gazdákat utakkal és infrastruktúrával támogatják. A birtokrendezés egyre fontosabb elemei a környezet védelme és a vidéki közösségek számára a jobb életkörülmények biztosítása. Maga a birtokrendezés sokféle módon végrehajtható, kezdve a gazdaságok egyszerű átszervezésétől az átfogó vidékfejlesztési projektektől. Ez utóbbiak magukban foglalják a falumegújítást is. Ezek a beavatkozások lehetővé tehetik, hogy a vidék, akár életkörülmények, akár gazdasági vagy kulturális tevékenységek szempontjából, sokarcú területté fejlődjön.

A birtokrendezés fontos szerepet játszhat

¹ A 2. Kaposvári Térinformatikai Konferencián elhangzott ismertető előadás nyomán, Tóth Mária (FVM-FTF) fordítása felhasználásával.

pításokat, dokumentumokat vagy dokumentum részleteket csak a forrás megjelölésével szabad közzélni.

12. A földmérő szakértői szakvéleményben tételesen, azonosításra alkalmas módon meg kell jelölni a felhasznált, illetve rendelkezésre álló dokumentumokat, térképeket, műszaki munkarészeket stb. A felhasznált adatokat, munkarészeket, egyéb dokumentumokat, illetve azok másolatát meg kell őrizni, és igény esetén rendelkezésre kell bocsátani.

MÜNCHENI NYILATKOZAT: A BIRTOKRENDEZÉS MINT A VIDÉKFEJLESZTÉS ESZKÖZE KÖZÉP- ÉS KELET-EURÓPA ORSZÁGAIBAN¹

A Münchener Nyilatkozat megfogalmazói

A Münchener Nyilatkozatot olyan országok (23) társadalmának, kormányainak, oktatási és kutatási intézményeinek, valamint nemzetközi szervezeteinek képviselői fogalmazták meg, akiket egyaránt érint a birtokfelaprózódás és annak a vidékfejlesztésre gyakorolt hatása Közép- és Kelet-Európa (KKE), valamint a FÁK országokban.

A szakemberek 2002. február 25. és 28. között Münchenben jöttek össze, hogy megvitassák ezeket a kérdéseket, kifejezzék aggodalmaikat, és – korábbi kezdeményezésekre építve – megoldásokat találjanak.

Az elmúlt időszak témába vágó kezdeményezései közé sorolhatók: a bécsi konferencia sorozat a tulajdonjog fejlesztéséről és fenntartásáról Közép- és Kelet-Európa országokban (1999, 2000); a potsdami Vidék 21. c. konferencia (2001); a bonni konferencia a földhöz jutásról (2001).

A legfőbb aggodalmak:

A müncheni találkozó résztvevői megvizsgálták KKE, valamint a FÁK országokban végbe menő birtokfelaprózódás különböző tapasztalatait és távlatait.

A birtokfelaprózódás a földreform-folyamat – a vitathatatlanul jelentős eredmények ellenére – mellékhatásaként lép fel. Károsan befolyásolja a magán és állami beruházásokat, a fenntartható gazdasági növekedést és társadalmi haladást, nem utolsósorban a természeti erőforrásokat.

A kevésbé kedvező helyzetű és leginkább elmaradott régiók, melyeknek gazdasága még mindig a mezőgazdaságtól függ

- negatív növekedést,
- emelkedő munkanélküliséget és
- fokozódó vidéki szegénységet mutatnak.

Ezek következtében pedig a súlyos társadalmi és gazdasági széthullás veszélye fenyeget, és széleskörű csalódottság jellemző a helyi szereplők és érintettek körében.

A mezőgazdasági szektort ellentétes módon érinti a birtokfelaprózódás. Annak ellenére, hogy a birtokpolitika és annak reformjai a régiókn belül igen változatosak, Albánia, Bulgária, a Cseh Köztársaság, Grúzia, Horvátország, Jugoszlávia, Lettország, Litvánia, Magyarország, Örményország, Románia, a Szlovák Köztársaság és Szlovénia mind igazolják azt az aggodalmat, hogy a gazdaságok többsége versenyképtelen, mivel a gazdaságok kis területen termelnek (1–2,5 ha). Jellemző ezekben az országokban az egy tulajdonoshoz tartozó parcellák elszórtsága. A parcellákat méretük mellett gyakran alakjuk is alkalmatlanná teszi a mezőgazdasági művelésre. Ennek következtében a gazdák csak nehezen tudnak korszerű termelési eljárásokat bevezetni, gépesíteni és megfelelő technológiákat felhasználni. A legtöbb egyéni gazdálkodó arra szorítkozik, hogy egyéni szükségletekre termeljen, és nem tud részt venni a kereskedelmi célú termelésben. Ez elvándorláshoz és a gazdasági területek elhagyásához vezet, különösen a piacokhoz távol eső területeken.

A kisméretű és felaprózódott birtoktestek akadályt képeznek a táj-és területrendezésben, különösen közigazgatási, földhasználat-tervezési és földügyi-igazgatási szempontból. Mindez gátolja a vidéki térségek regionális fejlesztési politikáját, stratégiáját, valamint a vidéki életkörülmények javítását célzó programok és projektek megvalósítását.

A birtokrendezés: kapu a fenntartható vidékfejlesztéshez

A birtokrendezés fő célja a gazdák földbirtokainak fejlesztése oly módon, hogy gazdaságukat a lehető legkisebb számú földrészletre koncentrálják, és szükség esetén a gazdákat utakkal és infrastruktúrával támogatják. A birtokrendezés egyre fontosabb elemei a környezet védelme és a vidéki közösségek számára a jobb életkörülmények biztosítása. Maga a birtokrendezés sokféle módon végrehajtható, kezdve a gazdaságok egyszerű átszervezésétől az átfogó vidékfejlesztési projektektől. Ez utóbbiak magukban foglalják a falumegújítást is. Ezek a beavatkozások lehetővé tehetik, hogy a vidék, akár életkörülmények, akár gazdasági vagy kulturális tevékenységek szempontjából, sokarcú területté fejlődjön.

A birtokrendezés fontos szerepet játszhat

¹ A 2. Kaposvári Térinformatikai Konferencián elhangzott ismertető előadás nyomán, Tóth Mária (FVM-FTF) fordítása felhasználásával.

- az élelmiszerbiztonság garantálásában,
- a szegénység elkerülésében és
- a fenntartható vidékfejlesztés megvalósításában.

Amennyiben megfelelően hajtják végre, a birtokrendezés

- hozzájárul a mezőgazdasági szektor termelékenységének, hatékonyságának és versenyképességének növeléséhez,

- munkát biztosít a helyben élők számára,
- jobb földhasználat-tervezést és földügy-irányítást eredményez és

- egyszerűsíti a vidéki területekre irányuló magán és állami beruházásokat.

Ha megfelelően átfogó módon végzik, a birtokrendezés támogatja a környezetvédelmet és a természeti erőforrásokkal való gazdálkodást is. Ellenkező esetben a birtokrendezés hatása negatív is lehet.

Nyugat-európai országok tapasztalatai azt mutatják, hogy az olyan birtokrendezés, amely egyedül a termelékenységre koncentrál, figyelmen kívül hagyva az ökológiai vagy kulturális szempontokat, könnyen okoz veszteségeket a biológiai sokféleségben, vagy eróziót, illetve tájrombolást eredményez. A birtokrendezést tehát bele kell ágyazni szélesebb körű vidékfejlesztési programokba, beleértve a regionális fejlesztést, a falumegújítást és a vidéki infrastruktúra biztosítást.

Azt, hogy a birtokrendezés a mezőgazdaság és vidékfejlesztés hatékony eszköze, már bizonyították Nyugat-Európa országaiban. A vidékfejlesztés új EU-politikája (Agenda 2000) kimagaslóan értékeli a vidékfejlesztést (ezen belül a földbirtok-tervezést) és a falumegújítást. Azt az EU-eszközök kulcsfontosságú összetevőjeként tartja számon, hasonlóan a SAPARD vagy a LEADER+ programokhoz. Az EU tagországaiban a vonatkozó intézmények, a jogszabályi háttér már a helyükön vannak, és működnek.

A birtokrendezés irányelvei

Minden átalakulóban lévő országnak saját megoldást kell találnia a birtokfelaprózódás ellen, felhasználva nyugat-európai és a KKE országok tapasztalataiból levont tanulságokat. Bár minden országnak a saját útját kell megtalálnia, azért van néhány közös irányelv. Melyek ezek?

A birtokrendezést az általános mezőgazdasági és vidékfejlesztési politika keretében kell vizsgálni, és úgy kell tekinteni, mint lényeges eszközt a fenntartható vidékfejlesztés szolgálatában.

Az is szükséges, hogy a közreműködő intézményekben jó legyen a vezetés és a fejlesztés. A polgári társadalomban szükség van a részvételre és a felelősségvállalásra. A politika megfogalmazásának, a törvényi sza-

bályozásnak és végrehajtási utasításainak biztosítaniuk kell az összes érintett és kedvezményezett számára a hatékony és jogszerű részvételt. A kormányintézményeknek az állampolgárokat partnerként kell kezelniük. A birtokrendezés alapuljon a részvételen, legyen demokratikus és közösségi, amihez olyan támogató környezetet kell teremteni, ami lehetővé teszi az érintettek aktív részvételét és felelősségvállalását.

A vidéki életkörülményekre kell koncentrálni inkább, nem az élelmiszer-nyersanyagok elsődleges előállítására. Végző soron is a közösség határozza meg forrásainak újfajta felhasználását, és ennek megfelelően szervezi át birtokait, tulajdoni parcelláit. Az esetenként meglévő illegális birtokrendezési gyakorlatot ellenőrzéssel meg kell szüntetni.

A technológiák és eljárások színvonalát és szabványait többek között az anyagi lehetőségekhez, az intézményi kapacitáshoz kell igazítani, lehetővé téve a költségek és a haszon ésszerű egyensúlyát. Az alkalmazott módszerek lehetőség szerint költség- és időmegtakarítást kell eredményezzenek. Itt egyszerű és fejlett eszközök, módszerek (a térinformatika, a távérzékelés és a téradat infrastruktúra stb.) felhasználása egyaránt szóba jön.

A birtokrendezés átfogó, több szakmát magába foglaló, több szektoron átívelő megközelítést kíván, egyesítve a vidék- és regionális-fejlesztés integráns elemeit, ide értve a vidék-város jellegű kapcsolatokat is. Figyelembe kell venni a földrajzi és kulturális különbségeket, és testre szabott gyakorlatot kell megvalósítani. A helyi vidékfejlesztési és földhasználati tervek alapján történjék a birtokrendezés.

Az érintett országokban ki kell fejleszteni a szükséges szakképzettséget és gyakorlatot:

Meghatározandók a követelmények és azoknak meg kell felelni. Ezek között szerepel a működő ingatlan-nyilvántartási rendszer, a szükséges jogi alapok, valamint a működőképes földügy-irányítási struktúra.

Azt is figyelembe kell venni, hogy a birtokrendezés és a földpiac egymással kölcsönösen függő helyzetben vannak. Azokban az országokban, melyekben még folyik a földprivatizáció, biztosítani szükséges, hogy a jövőbeni privatizációs projektek ne idézzenek elő újabb birtokelaprózódási nehézségeket.

A résztvevők ajánlásai:

- A KKE, valamint a FÁK országai tekintsék a birtokrendezést a vidékfejlesztés lényeges eszközének a vidéki és mezőgazdasági szektor fejlesztési programjain belül, beleértve a források kihelyezését is.

- A KKE, valamint a FÁK országai a fejlesztői közösség segítségével teremtsenek támogató környezetet

megfelelő kapacitásuk növeléséhez, hogy képesek legyenek birtokrendezési projektek megvalósítására.

– További kutatásokra van szükség olyan területeken, ahol a birtokfelaprózódás hatásait és kellemetlen következményeit még nem becsülték fel (pl. erdőterületek, vízrendszerek, biológiai sokféleség védelme). A módszertan ki kell, hogy egészüljön átfogó pénzügyi, társadalmi és műszaki költség-haszon elemzéssel is.

– Szélesíteni és erősíteni kell a KKE, valamint a FÁK országai, illetve a nemzeti és nemzetközi fejlesztési intézmények, szakmai egyesületek, nem-kormányzati szervezetek, valamint a magánszektor és az egyetemek meglévő együttműködését.

– Az egyes országokból származó birtokrendezési információt és tapasztalatokat mások számára az eddigieknél sokkal egyszerűbben elérhetővé kell tenni.

– Ki kell dolgozni a birtokrendezés irányelveit.

– A KKE, valamint a FÁK országai valósítsanak meg kísérleti projekteket.

– A kísérleti projektekből és máshonnan származó tapasztalatok alapján KKE, valamint a FÁK országai dolgozzanak ki és hozzanak létre megfelelő törvényeket, intézményeket és műszaki eljárásokat a birtokrendezés céljára.

– A birtokrendezés legyen lényeges része a már megkezdett programoknak, ide értve az EU-tagjelölt országok olyan előcsatlakozási programjait, mint pl. a SAPARD.

– Két- és többoldalú donor intézmények megfelelő módon vizsgálják meg a birtokrendezés szerepét KKE, valamint a FÁK országai számára készülő pénzügyi és műszaki projektjeikben.

A Münchener Szimpózium résztvevői felkérlik az Európai Uniót, a FAO-t, a GTZ-et, a Világbankot és más nemzetközi szervezeteket, továbbá KKE, valamint a FÁK országait, hogy szenteljének megfelelő figyelmet a fenti ajánlásoknak, és azokat valósítsák meg programjaikban, tevékenységük során.

Kiegészítésül elmondható, *Holger Magel* professzor, a FIG elnöke vitavezetésében jóváhagyott Müncheni Nyilatkozat szellemében a FAO központ birtokpolitikai és fenntartható fejlődési részlege munkacsoportot hozott létre a birtokrendezési irányelvek kidolgozására, amely máris megkezdte működését. Ezzel egy időben folyamatban van az Európai Bizottság jogszabályalkotása, amely irányelvek formájában minden tagország számára előírást ad a környezeti alkalmazások terén térinformatikai infrastruktúra kialakítására. Ez – a közösségi joganyag részeként – a tagjelölt országok számára is kellő útmutatást ad. Magyarországi intézmények szakértői is részesei lehetnek a folyamatnak. A Világbank által támogatott földügyi tudásközvetítő iroda felállítása az FVM-ben – mintegy másfél évi előkészítés után – közel áll a megvalósításhoz, miközben folyik a FAO műszaki együttműködés előkészítése egy Tisza menti térség kiválasztásával. A munka célja: földhasználat optimalizálás birtokrendezéssel egy kiválasztott, árvízzel, belvízzel és/vagy erózióval nagymértékben veszélyeztetett térségben.

Dr. Remetey-Fülöpp Gábor

□

**Földmérési és Távérzékelési Intézet
K-GEO Akkreditált Kalibráló Laboratórium**

vállalja

GEODÉZIAI ELEKTROOPTIKAI TÁVMÉRŐK KALIBRÁLÁSÁT

Gödöllőn, az Országos Geodéziai Alapvonalon

és

GPS VEVŐBERENDEZÉSEK KALIBRÁLÁSÁT

Pencen, a GPS Kalibrációs Hálózatban.

2614 Penc, Kozmikus Geodéziai Observatórium

Tel: 06-27-374-980 Fax: 06-27-374-982

Email: borza,nemeth,virag@sgo.fomi.hu

Levelezési cím: 1373 Budapest, Pf. 546.

NEMZETI SZÍNHÁZ

2002. március 15. jelentős dátumként vonul be a színház történetbe. Az új Nemzeti Színház nyitó előadásának dátuma (is) ez.

A Geodézia és Kartográfia 2001/6. számában az építési munka lényeges momentumairól, az építés-geodéziai feladatokról és a szerkezet-kész épület átadásának ünnepélyes óráiról írtunk. Azt követően a belső építészet és a külső környezet-kialakítás építőknél is nagyobb létszámú csapatai „szállták meg” az akkor még csúnyácska betonkolosszust, és alakították ki a mai formáját, kinek-kinek a tetszésére vagy nem tetszésére. Az épület külső megjelenésére és belső kialakítására vonatkozóan nem várhatja el az olvasó a teljesen objektív véleményt e sorok írójától. Az építőikkel együtt dolgozó geodéták velük együtt érzik magukénak a „nagy művet”, nekik biztosan szép, számukra soha nem lesz „pinocchio”, és bíznak abban, hogy a politikai viharok elültével már másoknak sem.

Elkészült végre, és az építők már március 14-én élvezhették (élvezhették?) Madách nagy művének az előadását egy fogadás keretében.

Ma már előre tekintünk. Bizakodva, reménykedve várjuk, hogy a környezet is átalakul, a benzinkutat már elfelejthetjük, és néhány éven belül már a dunai hajósnak is érdemes lesz a ferencvárosi part felé fordítani a tekintetét.

Új városközpont épül a színház köré, tanuljuk a nevét: Millenniumi Városközpont. Az első nagy létesítmény a Kulturális Tömb lesz, amelynek a mélyépítési munkálatai már megkezdődtek, és a tervezett átadás időpontja 2004 márciusa.

Dr. Csemniczky László

A FIG XXII. KONGRESSZUSA WASHINGTONBAN

A FIG rövid bemutatása [<http://www.FIG.net>]

A Federation Internationale des Géomètres (FIG) (magyar nevén: **Földmérők Nemzetközi Szövetsége**) mint a földmérők **nemzeti társaságainak** nemzetközi szövetsége az egyetlen olyan szerveződés, amely képviseli az összes létező földmérési tudományágot. Az ENSZ által is elismert Szövetség egy kormányoktól független civil szervezet. A Szövetséget 1878-ban Párizsban alapították.

A FIG célkitűzéseiről a következőket kell tudni:

A Szövetség gondoskodni kíván arról, hogy a földmérési tudományok területén tevékenykedő összes

Magyar résztvevők a kongresszuson: Dr. Márkus Béla, Apagyai Géza, Osskó András, dr. Detrekői Ákos, dr. Kőszegi Géza (fotó: Kovács Károlyné)

szakember ismerje meg azokat az igényeket, melyeket a piac és a társadalom a szolgáltatásaik iránt támaszt. Ezen fő célkitűzés teljesülését a szakmai gyakorlati tevékenység támogatásával és a megfelelő szakági szabványok kifejlesztésének szorgalmazásával szándékozik biztosítani.

A Szövetségben közel 100 ország képviselteti magát. Ennek különböző formái léteznek, a következők szerint:

Tagegyesületek – földmérők vezető egyesületei, melyek a saját országuk vonatkozásában egy vagy több geodéziai tudományágot képviselnek, valamint az ingatlan értékbecslők nemzeti szövetségei;

Társult tagok – aktív privát tevékenységet folytató földmérőkből álló szakmai közösségek, melyek számára nem feltétel a tényleges tagság, mint ahogy az a tagegyesületeknél viszont kritérium;

Támogatók – különböző szervezetek, intézmények, cégek, melyek kereskedelmi szolgáltatásokat nyújtanak a földmérő szakterület számára;

Akadémiai tagok – egy vagy több geodéziai tudományterületen képzéssel vagy kutatással foglalkozó intézmények.

Levelezők – azon országokban létesíthető státusz, ahol nem működik olyan földmérési csoport vagy egyesület, amely a tagság feltétele lenne.

A szervezeti tagság tagdíjfizetési kötelezettséggel jár.

A FIG főbb tisztségviselőit az elnökséget adó ország választja. A főbb tisztségek a következők:

- elnök,
- alelnökök (három fő),
- főtitkár,
- gazdasági vezető,
- kongresszus igazgató.

A FIG Hivatal tagjai:

- igazgató,

– személyi titkár.

A szervezet évente tart közgyűlést, négyévente kongresszust szervez. A közgyűlésen szavazati joggal a tagegyesületek küldöttei, szavazati jog nélkül a Büro, a bizottsági elnökök, a földmérési csoportok képviselői, a szponzorok, az akadémiai tagok vesznek részt. A FIG technikai munkáját a bizottsági és ad hoc bizottsági tevékenység testesíti meg. Az állandó bizottságok és fő munkaterületük a következő:

1. Bizottság: Szakmai gyakorlat és alapelvek
2. Bizottság: Szakmai képzés
3. Bizottság: Térinformatikai menedzsment – Földügyi információs rendszerek
4. Bizottság: Vízrajz – Vízügyi felmérések
5. Bizottság: Földrajzi meghatározás és mérésügy – Geodéziai műszerek és módszerek
6. Bizottság: Mérnökgeodézia

Robert Foster, a FIG elnöke a magyar küldöttek koszorújában (A mézeskalács szív a 2006. évi müncheni kongresszus szervezőinek ajándéka (fotó: Kovács Károlyné)

7. Bizottság: Kataszter és földügyi igazgatás
8. Bizottság: Várostervezés, területfejlesztés
9. Bizottság: Ingatlanok értékelése és kezelése
10. Bizottság: Létesítmény, közgazdaságtan és menedzsment

A magyarországi földmérési szakmai közösség már évtizedek óta tagja a FIG-nek. A Magyar Földmérési, Térképészeti és Távérzékelési Társaság (MFTTT) ernyője alatt létrehozott Magyar Nemzeti Bizottság (MNB) mind a tíz FIG bizottság tevékenységében részt vállal. Az MNB időszakonként *nemzeti jelentésben* számol be az egyes FIG bizottságokban végzett munkáról, az eredményekről.

A FIG, kiterjedt nemzetközi tevékenysége részeként, számos elismert nemzetközi szervezettel áll munkakapcsolatban. Ezek közül a legjelentősebbek:

– ENSZ Emberi Települések Központja (UNCHS – Habitat),

– ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezet (FAO)

- ENSZ Fenntartható Fejlődés Irodája
- Térképészek Nemzetközi Szövetsége (ICA)
- Nemzetközi Vízirajzi Szervezet (IHO)
- Nemzetközi Fotogrammetriai és Távérzékelési Társaság (ISPRS)
- Világbank

A FIG Magyar Nemzeti Bizottság (FIG MNB) munkájáról

A nemzetközi szakmai szervezetekkel a kapcsolatot – társaságunk (MFTTT) vezető tisztségviselőin túl – a különböző nemzeti bizottságokban dolgozó tagtársaink tartják. Az egyik legrégebbi és legnagyobb, az ENSZ-szel is szoros együttműködést építő szakmai szövetségnek, a FIG-nek a munkáját *dr. Gross Miklós* alelnök felügyelete mellett a FIG MNB kíséri figyelemmel. A Bizottságnak társaságunk tagjai által a közgyűlésen választott elnöke: *dr. Ágfalvi Mihály* főiskolai tanár, aki korábban a Bizottság titkáráként végezte munkáját. Jelenlegi titkár *Zalaba Piroska*, az FVM Földügyi és Térképészeti Főosztály munkatársa.

Tagjait, korábbi tradíciók alapján, a FIG bizottságai által lefedett szakterületek hazai szakértőiből hívja meg a FIG MNB. A Bizottság munkáját közösen kialakított munkaterv alapján végzi. Az elmúlt időszakban – a meghívott szakemberek sokirányú tevékenysége ellenére – általában sikerült a munkatervben foglalt valamennyi feladatot megoldani. Rendszeresen szerepeltünk a FIG-nek mindazokon a fórumain, melyek a szervezet életében meghatározóak. Így az egyre növekedő költségek ellenére jelen voltunk a FIG ún. „munka hetein” (Working week), melyek Európától egészen Ázsiáig terjedő helyszíneket jelentettek; a FIG Kongresszusokon (Brighton, ez évben Washington). A FIG Kongresszusokra elkészítettük a nemzeti jelentéseinket. A résztvevők (legtöbbjük egyben a FIG MNB-ben aktívan dolgozó tagtárs) számos előadással gazdagították a FIG összefüggéseit. A résztvevők költségeit csak kis részben tudta társaságunk fedezni, így jelentős anyagi támogatást kaptak az utazók az FVM-től, a FÖMI-től és az NyME Geoinformatikai Főiskolai Karától, valamint a Fővárosi Földhivataltól.

Különösen aktív a munkánk az oktatási területen (*dr. Márkus Béla* egyetemi tanár, főigazgató), az informatikai területen (*dr. Mihály Szabolcs* főigazgató) és a kataszter területén (*Osskó András* hivatalvezető-helyettes). Ennek eredményeként újra vannak vezető tisztségviselőink a FIG-ben. *Dr. Márkus Béla* a jövőben a 2.4. *Knowledge transfer in SIM*, *Osskó András* a 7.1. *Creation land administration in formal and informal environment* albizottságok vezetői, és egyben a

2. és 7. FIG bizottságok alelnöki posztjait töltik be. Ez komoly elismerése tagtársaink munkájának, a magyar szakembereknek és nem utolsó sorban társaságunknak.

A FIG XXII. Kongresszusa és XXV. Közgyűlése

A Szövetség a XXII. Kongresszusát 2002. április 19-26. között az Amerikai Egyesült Államok fővárosában, Washington DC-ben rendezte meg.

A szakmai világeseménynek számító rendezvényen Magyarországot a következő kollégák képviselték:

Dr. Detrekői Ákos akadémikus, az MFTTT elnöke, a magyar hivatalos FIG delegáció vezetője;

Osskó András a FIG 7. Bizottság magyar tisztségviselője, a magyar hivatalos FIG delegáció helyettes vezetője;

Dr. Márkus Béla (NYME Geoinformatikai Főiskolai Kar), a FIG 2. Bizottság hazai tisztségviselője,

Kovács Károlyné (FÖMI), a FIG 3. Bizottság hazai képviselője,

Dr. Kószegi Géza főosztályvezető az FVM képviselőtében;

Apagyí Géza főosztályvezető-helyettes az FVM képviselőtében.

A Kongresszus eseményeinek összefoglalása

A FIG XXII. Kongresszusa és egyben a XXV. Közgyűlése minden idők legnagyobb FIG rendezvénye volt, melyen 90 országból mintegy 4000 szakember vett részt. A technikai program során (konferencia) több, mint 110 szekcióban 450-nél több előadás hangzott el. A rendezvényen azonos helyszínen és időben tartották az amerikai földmérő társaságok az éves konferenciájukat:

– American Congress on Surveying and Mapping (ACSM),

– Imaging & Geospatial Information Society (ASPRS).

Ezen a csatlakozó programon kb. 160 előadás hangzott el.

A megnyitó ünnepségre április 22-én került sor. A FIG fanfár elhangzása után *Mary Clawson*, a Kongresszus igazgatója, majd *Robert Foster*, a FIG elnöke köszöntötte a résztvevőket. Ezután *dr. Anna K. Tibaijuka*, az ENSz-Habitat ügyvezető igazgatója és *Jack Dangermond*, az ESRI elnöke tartottak nyitóelőadást, majd *Robert Foster* elnök átadta a FIG Kongresszusi Díjat *George Oner Ogalonak* (Kenya) azért a tanulmányért, melynek címe: „GPS a kataszterben: Esettanulmány Kenyáról”.

A Technikai Konferencia április 22-26. között há-

rom plenáris ülésből és számos párhuzamos technikai szekcióból állt. Újdonság volt a FIG történetében: „Nemzeti bemutatkozások” címmel lehetőséget adtak a tagországoknak, hogy nemzeti beszámolójukat előszóban előadhassák, bemutatkozhasanak. Ezzel a lehetőséggel több ország élt is, pl. Libanon, Litvánia, Svájc, Uruguay, Kolumbia, Dánia stb.

A plenáris ülések témái a következők voltak:

Április 23: „A helyi, nemzeti és regionális verseny megvalósulása felé. Térbeli adat infrastruktúra és kapcsolata a Globális Térbeli Adat Infrastruktúrával”.

A helyitől a globálisig eljutó partnerség egy kiváló példája az Észak-Rajna Vesztfália (Németország) és Észak Carolina (USA) közötti kapcsolat, melynek eredménye a regionális és globális kapcsolatok jobb megértése és ennek hatása a fizikai, gazdasági és szociális jólétre. Alighanem az egész FIG konferencia legizgalmasabb témakörét fogta át ez az egész nap tartó plenáris ülés, a legérdekesebb, legszínvonalasabb és legaktuálisabb előadásokkal. Az előadók közül ki kell emelni a következőket: *Preetha Pulusani*, az Integraph elnöke; *Klaus J. Barwinski*, Észak-Rajna Vesztfália Földmérési és Térképészeti Főhatóságának igazgatója; *Cliff Kottman*, az Open GIS Consortium tagja; *John Moeller*, az FGDC tagja; *Henz Bruggemann*, Észak Rajna Vesztfália Belügyminisztériumának tagja.

Április 24.: „Lakásügyi politika az új Millenniumban: a lakásproblémák megoldása és a lakásépítés finanszírozása a fejlődő országokban.”

Négy előadás hangzott el a Világbank és amerikai banki szakemberek előadásában.

Április 25.: „A fenntartható fejlődés és az ingatlan menedzsment.”

A következő két előadás hangzott el: *Gershon Feder*, Világbank: „Ingatlan-nyilvántartás mint a gazdasági fejlődés sarokköve”; *Helge Onsrud*: „A FIG Agenda 21 – a földmérők hozzájárulása a fenntartható fejlődéshez”.

A **technikai szekciók** egy időben több helyen zajlottak, szekciónként 4–7 előadással, és általában egy-egy Bizottság saját vagy több Bizottság közös szervezésében kerültek megrendezésre. A technikai konferencián hangzott el *Osskó András* két előadása: „Rural Land Markets in Central and Western Europe” (Mezőgazdasági földpiac Közép- és Nyugat-Európában) és „Problems in Registration in the Third Vertical Dimension in the Unified Land Registry in Hungary and a Possible Solution” (A 3D nyilvántartás problémái a magyar egységes ingatlan-nyilvántartásban és lehetséges megoldása) címmel.

Az ülések előtt, április 22-én és 24-én a kora reggeli órákban került sor a **Bizottsági Ülésekre**.

Dr. Márkus Béla a 2. (Oktatási) Bizottság nemzeti képviselőjeként előadással vett részt a konferencián. Dr. Márkus Béla előadása: „Spatial Knowledge Management in Land Administration” (Térbeli tudás menedzsment a földügy területén) címmel hangzott el. A 2. és 7. (Kataszteri) Bizottság felkérése alapján Márkus professzor elnökként vezette az „Education on Land Administration, Law and Cadastre” (Oktatás a földügyi adminisztrációban) című szekciót. A Bizottság 8 önálló szekciójában mintegy 30 előadás hangzott el. A nemzetközi tapasztalatok hangsúlyozzák az eTanulás (eLearning) és a tudásmenedzsment (knowledge management) jelentőségét.

A 2. Bizottság munkaértekezletein Pedro Cavero elnök felvázolta elképzeléseit a Bizottság elkövetkező négyéves programjával kapcsolatban. A program céljainak elérése érdekében 4 munkabizottság alakult:

- Virtual Academy (virtuális egyetem),
- Curricula Models and CPD (tantervek és továbbképzés),
- Mutual Recognition (kölsönös elismerés),
- Knowledge Transfer in Spatial Information Management (Tudás átadás a térinformatikában).

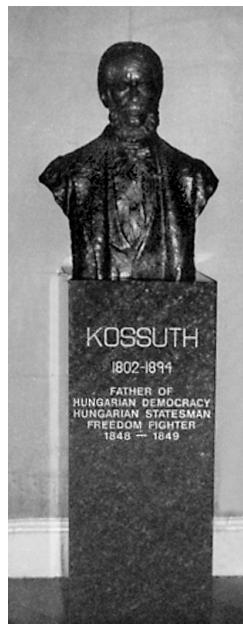
Az egyes munkabizottságok vezetői a megválasztás után ismertették a célkitűzéseiket, megvitták az elvégzendő munkát. A magyar tapasztalatok elismerésének tekinthető, hogy a 4. munkabizottság elnökéül dr. Márkus Bélát választották. Ez a munkabizottság a 3. (Térinformatikai) Bizottsággal együttműködésben alakult meg. Dr. Márkus Béla a vitában kiemelte a hálózatos oktatás és a kooperáció, az oktatás és az ipar szoros kapcsolatának jelentőségét. A 4. munkabizottság fő egyik célja a térinformatika tapasztalataira építve a térbeli tudásinfrastruktúra megalapozása, másik célja a nemzetközi diákkapcsolatok erősítése.

A 3. Bizottság rendes évi tanácskozásán a FIG magyarországi tagszervezete nevében, Kovács Károlyné mint a Bizottság magyarországi operatív tagja, valamint megfigyelőként Dr. Detrekői Ákos vett részt.

Figyelemreméltó a Bizottság elkövetkező négyéves programja, melyet Gerhard Muggenhuber mint a bizottság új elnöke vázolt fel megválasztását követően:

- A nemzeti téradat infrastruktúra volt az egyetlen kulcsszó az elmúlt néhány évben. Az új kihívás a térinformáció menedzselésének elemeire összpontosít: e-kormányzat, e-üzlet, digitális közigazgatás, modellezés, földadatok megjelenítése, modellek szervezése, üzleti modellek, oktatás és képzés. Ezen elemek sikeres integrációja a földmérő szakmán belül elvezet ahhoz a hatékony módszerhez, ahogyan a földmérők támogatják a társadalmat.

- A Bizottság munkaterve az infrastruktúrával kap-

Kossuth Lajos szobra a Capitoliumban (Washington, DC, USA) (fotó: Apagyai Géza)

csolatos változó igények következményeire és a földmérőknek a szolgáltatás-orientált „ismeretgazdálkodás”-ra (knowledge economy) gyakorolt hatására koncentrálnak.

– A fenntartható infrastruktúra és üzleti modellek kifejlesztése érdekében kísérleti eljárásokra van szükség. A Bizottság megvilágítja a SIM (Spatial Information Management – térinformáció menedzselése) helyzetét és a földmérők által szolgáltatott információ állandó tökéletesítésének folyamatát.

– A Bizottság kezdeményezi, és támogatja a kutatást és fejlesztést minden szinten, és információit, ismereteit átadja a FIG-nek, a bizottságoknak, a küldötteknek, a tagszervezeteknek.

A Bizottság szorosan együttműködik a testvérszervezetekkel és nemzetközi szervezetekkel.

A Bizottság négy munkacsoportot hozott létre, az alábbiak szerint:

I. e-Government and e-Citizen (e-kormányzat és e-polgár)

II. Spatial Information Management (SIM) (térinformáció menedzselés)

III. State of the art of SIM (A SIM helyzete)

IV. Knowledge Transfer in SIM (education, training) (Tudás átadás a SIM-ben) – Mint említettük, ennek elnökéül választották dr. Márkus Bélát.

Megjegyezzük, hogy Kovács Károlyné aktív részt vállal a III. munkacsoport tevékenységében. Ez a munkacsoport a SIM fejlesztésére és helyzetére koncentrálnak. Az egyik eredmény lesz az intézményi struktúrák és az adatbázisok tartalmának világméretű elemzése és legjobb gyakorlata. A munkatervben a következő témák szerepelnek:

- intézményi struktúrák és a térinformációs infrastruktúra,
- a rendelkezésre álló adatok és a térinformációs infrastruktúra,
- interdiszciplináris kooperáció a különféle szervezetek, tudományok között,

– a szervezeti és üzleti modellek hatása az eljárásokra; a közigazgatás rétegei/szintjei.

E munkacsoport munkájának eredményeképpen a 3. Bizottság ki fog adni egy web-leltárt a legjobb gyakorlatról a „SIM helyzeté”-vel kapcsolatban és metaadat-alapot az SDI-ről. (Spatial Data Infrastructure – téradat infrastruktúra).

(A 7. Bizottság (Kataszter és földügyi igazgatás) munkájáról lapunk következő számában Osskó András számol be olvasóinknak. – a Szerkesztő.)

A Kongresszus időszakában több **munkaműhely** (workshop) is tartottak, és számos **technikai túrát** is szerveztek, melyeken a résztvevők megismerkedhettek néhány jelentős amerikai földmérési, fotogrammetriai, távérzékelési céggel. Az érdeklődők a helyszínen tanulmányozhatták munkájukat és az alkalmazott legújabb technológiákat.

A konferenciával egy időben **technikai kiállítást** is rendeztek, ezen mintegy 120 kiállító jelent meg, az alábbi főbb témakörökben:

- geodéziai műszerek, kiegészítők, szoftverek és szolgáltatások;
- légifelmérési technikák, eszközök, szolgáltatások;
- GIS;
- Computer technika, hardver, szoftver;
- GPS;
- lézer technológia;
- térképek, térképező rendszerek;
- navigációs rendszerek;
- fotogrammetriai műszerek, kiegészítők, szoftverek és szolgáltatások;
- távérzékelési termékek és szolgáltatások stb.

Az említett munkaműhelyek témái közül néhány:

- mérési hibák és azok elemzése;
- régi mérési technikák és a földmérési eszközök fejlődése;
- bevezetés a GPS világába;
- térképezés és GIS GPS-szel;
- ortofotó;
- terepi adatrögzítők;
- földmérői etika.

Tapasztalatunk szerint a munkaműhelyek közül a legnépszerűbbek a GPS-szel és az ortofotóval kapcsolatos programok voltak.

A **FIG XXV. Közgyűlését** 2002. április 21-én és 26-án tartották, melyen hazánkat – tanácskozási és szavazati joggal – *dr. Detrekői Ákos* (a hivatalos delegáció vezetője) és *Osskó András* (a hivatalos delegáció helyettes vezetője) képviselték.

A Közgyűlés főbb eseményei és döntései

A Közgyűlés felvette tagjai sorába az alábbi társulásokat:

Association des Géomètres et Topographes du Burkina (AGT-B),

Asociación de Agrimensores del Uruguay (AAU),
Association of Authorised Land Surveyors Malaysia,
Ordre National des Géomètres du Cameroun (OGEC).

Nepal és Mexico társult tagként csatlakoztak a FIG-hez.

A Közgyűlés a 2007. évi FIG Working Week megrendezésének jogát Hong Kongnak (Kína) adta. A 2003. évi, korábban Izraelnek adományozott FIG Working Week megrendezési jogát a Közgyűlés 2009-re halasztotta. A 2003. évi Working Week helyszínéről majd a Büro (Tanács) fog dönteni 2002 júniusában, de nagy valószínűség szerint Párizs lesz a helyszín. Az ok kettős. A FIG 2003-ban ünnepli fenállásának 125 éves évfordulóját, és a franciák is alapítók voltak. A másik ok, hogy a francia szövetség már többször pályázott FIG Working Week megrendezésére. 2004. május 23–28. között Athén (Görögország), 2005. május 7–12. között Kairó (Egyiptom) lesz a FIG Working Week-ek helyszíne. **2006-ban Münchenben (Németország) rendezik meg a következő FIG Kongresszust.**

Mr. T. N. Wong-ot (Hong Kong, Kína) mint az első demokratikusan választott FIG alelnököt választotta meg a Közgyűlés a 2002–2006-ig terjedő időszakra. Mr. T. N. Wong tagja lesz a Németország által vezetett Tanácsnak is. (A 2001. évi szűli Working Week alkalmával a FIG Közgyűlés egyhangúlag elfogadta a FIG új belső szabályait és törvényeit. Eszerint a FIG – szakítva az eddigi hagyományokkal – ezentúl egy teljesen demokratikus szervezeti formát ölt. A jövőben ugyanis a Tanács tagjait a Közgyűlés fogja választani. Az első alelnököt most a washingtoni Kongresszuson választotta a Közgyűlés, és az új szervezeti felépítés 2007-re fejeződik be teljesen. Arra az időre a Tanács minden tagja nemcsak különböző országokat fog képviselni, hanem különböző kontinenseket is. Ez egy nagy lépés annak érdekében, hogy a FIG minden tekintetben egy korszerű nemzetközi szervezet legyen. A vezetés megújítása a bizottságok szerkezetének áttekintésével folytatódik majd. A FIG elnökséget 2002–2006 között Németország adja, az új elnök a német Dr. Holger Magel.)

A tíz FIG Bizottság új elnököket választott, akik a Kongresszuson kezdték meg munkájukat. Az új tisztségviselők nevében *Gerhard Muggenhuber*, a 3. Bizottság új elnöke köszönte meg a bizalmat és a leköszönők munkáját.

Sor került az ENSz-HABITAT, ISPRS, ICA és IFHP társzervezetekkel az ún. „Egyetértési Nyilatkozat” megkötésére.

Elfogadásra és publikálásra kerültek az alábbi FIG eredmények:

– FIG Publication 27: Mutual Recognition of Professional Qualifications (2002. márc. 5.)

– FIG Publication 28: FIG Guide on Standardisation (2002. márc. 5.)

– FIG Publication 29: Business Matters for Professionals (2002. márc. 5.)

– FIG Publication 30: The Nairobi Statement on Spatial Information for Sustainable Development (2002. márc. 5.)

– FIG Publication 31: Land Information Management for Sustainable Development of Cities. Best Practise Guidelines in City-wide Land Information Management (2002. márc. 5.)

A FIG publikációk közül kihangsúlyozottan említésre méltó a „**Nairobi Nyilatkozat** a fenntartható fejlődést szolgáló térinformatikáról” címmel megjelent 30. sz. publikáció, amit a FIG 3. Bizottság állított össze az általa 2001 októberében Kenyában megrendezett FIG-ENSz Habitat konferencia és rendes évi tanácskozás eredményeinek alapján. (A Nyilatkozat tervezetét a kenyai konferencia után a résztvevők között hozzászólásra körözték, és a magyar fél észrevételeit is bedolgozták a végleges szövegbe!).

(**Megjegyzés:** a Nyilatkozat magyar fordítását (Tóth Mária) lapunk következő számában tervezzük olvasóinkkal ismertetni – a Szerkesztő.)

Összegzés

A találkozó – a magyarországi szakmai társadalom számára is fontos – eredményét a következőkben foglalhatjuk össze.

A magyar delegáció – és rajta keresztül az egész hazai szakmai közösség – ismét aktív közreműködője lehetett a FIG szervezeti élete rangos eseményének (Közgyűlés, a „Nairobi Nyilatkozat” megalkotása, Plenáris ülések, Technikai Konferencia, bizottsági ülések stb.). A színvonalas előadások megtartása, illetve meghallgatása, valamint a vitákban való részvétel jelentősen elősegíti, hogy lépést tartsunk a fejlődési trendekkel, és a jövőben is tevékeny részesei legyünk a világ földmérési és térképészeti jövője formálásának.

A FIG rendezvényeken való mindenkori jelenlétünk egyik záloga annak, hogy méltó nemzetközi elismerést szerezzünk a hazai földmérési, térképészeti, távérzékelési, valamint szakoktatási és képzési tevékenységnek.

A résztvevők és az FIG MNB elnöke által készített részanyagok alapján összeállította:

Apagyi Géza

Hatályba lépett a 13.692/2002.
FVM–FTF számú

Új F2. Szabályzat.

A 2002. március 18-tól érvényes szabályzat
ingyenesen letölthető a
www.fomi.hu címről,
illetve beszerezhető
a Földmérési és Távérzékelési Intézetnél.